

Olimpiyat Ateşi Yandı İsyan mı Temizlik mi?

Kimilerine göre, tamamen ırkçı, baskıcı ve yabancı düşmanlığını körükleyen yeni bir dönemin başlamasına neden olan Londra'daki son olaylar zincirinin tek nedeni, "olimpiyatlar". Buna göre, 2012 Londra Olimpiyatları öncesinde devlet böyle bir "temizlik" yapmak zorundaydı. Bu iddialar bir yana, yabancı düşmanlığını tetikleyen ırkçı kampanyalar da görünürlük ve hatta meşruiyet kazanmış gibi.

İngiliz polisinin göstericilere "vahşice" müdahalesini eleştiren Ahmedinejad, Batıda sosyal patlamadan endişe ettiğini söyleyerek BM'yi harekete geçmeye çağırdı. Libya Dışişleri Bakan Yardımcısı Kaaim "Cameron'ın meşruiyetini kaybettiğini" söylerken Kaddafi de Cameron'ı istifaya davet etti. Suriye televizyonlarıysa olayları "son dakika" olarak yayınladı.

KONTROLDEN ÇIKAN OLAYLAR

Aysun ÜNAL

Geçtiğimiz ay Londra hiç de hoş olmayan haberlerle gündemdedi. Londra zenci toplumu içinde sevilen ve sayılan 29 yaşındaki dört çocuk babası Mark Duggan'ın 4 Ağustos'ta polis tarafından vurulmasından sonra başlayan olaylar, daha sonra çığrından çıkarak büyük bir yağmalama boyutuna ulaştı. Başkent'in fakir mahallelerinden biri olan ve farklı etnik ve dini gruplardan insanların yaşadığı Tottenham'da başlayan olaylar, önce Londra'nın diğer yerlerine sıçradı. Daha sonraysa Bristol, Birmingham, Manchester ve Liverpool gibi şehirlerde de benzer kundaklama ve yağmalama olayları yaşandı. Yorumcular, 80'li yılların Londrasında yaşanan kanlı olaylarla bugünküler arasında hiçbir fark bulunmadığını belirtirken, yaşananların arkasında yatan saklı gerçeğin ne olduğu da kimse tarafından net olarak bilinmiyor. (devamı 2.sayfada)

İspanya: Cadı Kazanı Kaynıyor
Onur HAZNEDAR
sayfa 5

İnsan Evriminde Yeni Bir Adım? Melez Embriyo
Mühdan SAĞLAM
sayfa 14-15

Kosova'nın Kuzeyi
Ebru SÜLEYMAN
sayfa 10-11

'Tembel Tenekeler'
Begüm İMAN
sayfa 8

Portre: Józef Konrad
Nazlı AKGÜN
sayfa 20-21

Edinburgh Kitap Festivali
Aylın AYDI
sayfa 24

İflastan Önce Son Çıkış? Eurobond
Esra AKGEMCİ
sayfa 16-17

'Kaltak Yürüyüşü'
Alev YILDIRIM
sayfa 12

Londra'da Bir İsyan

Aysun ÜNAL

1981'de Brixton Mahallesi'nde bir zencinin polis tarafından öldürülmesiyle başlayan olaylarda da benzer şeyler yaşanmıştı. Polisin 1985'te Tottenham'da bir eve operasyon düzenlediği sırada bir

kadının kalp krizi geçirerek ölmesinin ardından başlayan şiddet olaylarında da bir polis bıçaklanarak öldürülmüş, 60 polis yaralanmıştı. Kimileri yaşanan olayları ekonomik krize bağlayarak

toplumdaki artan hoşnutsuzluğun bir patlaması olarak görmekte. Toplumdaki sosyal eşitsizliğin giderek arttığından, işsizlik oranının tavan yaptığından ve hükümetin uyguladığı bütçe kesinti-

lerinin insanları yağmalama yoluna sevk ettiğinden bahsedilen bu görüşler, yaşanan olayları "umutsuzluk çılgılığı" olarak tanımlamakta.

İngiliz yönetimi alarmda

Olayların başlaması ve durdurulamamasının ardından Britanya Başbakanı David Cameron İtalya'daki tatilini yarıda kesti. Parlamento acil toplantı kararı aldı ve kabinenin diğer üyeleriyle muhalefet erken işbaşı yapmak zorunda kaldı. Tüm polislerin izinleri iptal edildi ve 6 bin olan Londra'daki polis sayısı 16 bine çıkarıldı. Hükümet, polisin ve mahkemelerin özellikle zenci gençlerin katıldığı isyan dalgasına karşı "özel" bir yaklaşım geliştirmesini istedi.

Ülkesini sarsan ayaklanmalardan ders çıkarmaya çalışan Başbakan Cameron ise, sosyal ve ekonomik problemler yaşayan 120 bin aileye yardım programı uygulayacaklarını açıkladı. İsyanın çıkış noktası Tottenham'da emniyet mensuplarıyla bir araya gelen Cameron, polisle, benzer hadiselerin tekrarını önlemek amacıyla neler yapılabileceği konusunda istişarede bulduklarını söyledi. Toplumsal çöküşü dur-

durmak için aile meselelerine el atmanın önemine değinen Başbakan, aynı zamanda gençlere de seslenerek olayların ülke için dönüm noktası olduğunu ve on yıllardır biriken sosyal sorunların farkında olduklarını dile getirdi. Öte yandan olaylara neden olanların cezasız kalmayacaklarını da belirten Başbakan, "sokaklarda korku kültürünün var olmasına izin vermeyeceklerini" ve gösterilere katılanlara karşı sert önlemler alınacağını da sözlerine eklemeyi ihmal etmedi. İngiliz polisinin itirazlarına rağmen gerekirse ABD'den uzman bir polisi görevlendireceğini açıklayan Cameron, ABD'de çetelerle mücadele amacıyla uygulanan projelerin İngiltere için model alınabileceği görüşünde. Amerikan metropollerinde şiddete dayalı saldırı olaylarını ciddi ölçüde azaltan eski New York Polis Şefi William Bratton da, suçla mücadelede Amerika'nın Londra için iyi bir örnek teşkil ede-

ceğini, bu sayede Londra polisinin neyi yapıp neyi yapmaması gerektiğini öngörebileceğini söylemekte.

"Her türlü ihtimali değerlendirmek benim sorumluluğum. Buna polisin işini hafifletmek için ordunun sorumluluk alması da dâhil" diyen Cameron, polise plastik mermi ve tazyikli su kullanımı konusunda yetki verdiğini de açıkladı ve ekledi: "Suça karıştığı şüphesi bulunan ve yüzlerini kapatan herkes yüzlerini açarak polise göstermeli". Londra emniyet müdürü Tim Godwin ise Başbakan'ın aksine Londra ve diğer kentlerde düzenin yeniden tesisi için ordudan yardım istemek gibi bir planlarının olmadığını açıkladı. Godwin'in tek talebiyse ailelerden çocuklarını olaylar sırasında evde tutmaları.

Öte yandan, emniyete götürülen şüpheliler zaman kaybetmeksizin hâkim karşısına çıkarılmakta, adliyeler ve mahkemeler gece mesaisi yapmakta. Hırsızlık ve kamu

düzenini bozmaktan suçlu bulunanlarsa teker teker cezaevlerine gönderiliyor. Metropol Polisi, Londra ve çevresindeki güvenlik kameralarından elde ettikleri yağmacı görüntülerini hem internet üzerinden yayınlayarak hem de Londra sokaklarındaki billboardlara asarak halktan suçluları yakalama konusunda yardım istiyor.

Başbakan yardımcısı Nick Clegg de ayaklanma mağdurlarının seslerini duyurabilecekleri bağımsız bir panel kurulacağını açıkladı ve bu panelin kamu soruşturması şeklinde olmayacağını, mağdurlarla bölge halkının seslerini duyurabilmesine hizmet edeceğini belirtti. Üst düzey emniyet yetkilisi Stephen Kavanagh ise, kullanılması serbest bırakılan plastik mermilerin "taktığın bir parçası" olarak düşünülebileceği görüşünde. Ancak plastik mermilerin bu son olaylar dâhil İngiltere'deki toplumsal olaylarda hiç kullanılmadığını not etmek gerek.

Zararın faturasını kim ödeyecek?

Olaylar sırasında içinde tarihi binaların da olduğu birçok gayrimenkul ateşe verilirken, dükkânlar da yağmalandı. Sadece Londra'daki olayların faturasının yaklaşık 220 milyon pound civarında olduğunu açıklayan yetkililer, özellikle küçük işletmelerin zararlarının çok büyük olduğunu vurguluyor.

Uzmanlar, isyanlarda ev, araç ve işyerlerine verilen zararın Londra Polisi tarafından karşılanması gerektiğini belirtiyor. Zira İngiltere'de 125 yıl önce kabul edilen bir kanuna göre, isyancıların verdiği zararı polis karşılamak zorunda. Kanunda, "isyanlar sonucunda ve kargaşalı bir ortamda zarara uğrayanların masrafları polis tarafından karşılanır" ifadeleri yer

alıyor. Başbakan Cameron ise konuşmalarında "isyan" kelimesi yerine "şiddet olayları" terimini kullanmıştı. Bundan sonraki süreçte de sigortacılarla hükümet, olayların "isyan" kapsamına girip girmediğini ve zararın polisin tazminat fonundan ödenip ödenmeyeceğini tartışmaya devam edecek gibi görünmekte.

Londra ve çevresinde ayaklanmaya bağlı olarak 3 bin 443 suç işlenmiş. 5 kişi yaşamını yitirmiş, 16 kişi de yaralanmış. Şimdiye kadar toplam 3 bin 100 kişi hâkim karşısına çıkarılmış, İngiltere'deki diğer mahkemelerin aksine jüri olmaksızın görev yapan sulh ceza mahkemelerinde binden fazla kişi de cezaya çarptırılmış. Tutuklu yar-

gılanmasına karar verilenlerin oranıysa yüzde 62 civarında. Ülke genelinde bu oranın yüzde 10 civarında seyrettiğini not etmek gerek. Ayrıca Facebook ve Twitter gibi sosyal paylaşım sitelerinin isyanın yayılmasında etkili olması da, bu konuda önlemler alınmasını teşvik etmiş gibi görünüyor. Bu nedenle iki kişiye dörder yıl hapis cezası verildi. 20 ve 22 yaşlarındaki iki gencin internet üzerinden isyana katılmaları için halka çağrıda bulunduğunu belirten İngiliz yargıç, cezanın gelecekteki muhtemel benzer olaylar için caydırıcı nitelik taşıdığı görüşünde. Bazı milletvekilleriyle sivil toplum kuruluşlarıysa verilen cezaların "çok sert" olduğunu düşünüyor. Koalisyon ortağı liberal

demokratlar bile mahkemenin verdiği kararı orantısız olmakla eleştiriyor.

Londra'daki polis sayısının yetersizliğinden dolayı, olaylar sırasında Londra civarında oynanacak üç lig kupası maçı ertelendi. İngiltere ve Hollanda arasında yapılacak dostluk maçı da ileriki bir tarihte gerçekleştirilmek üzere iptal edildi.

Bu arada, yoğun olarak yaşadıkları yerlere sığınan yağmalamalara beyzbol sopalarıyla yanıt veren ve dükkânlarını koruyan Türkiyeli nüfusa da Facebook ve Twitter gibi sosyal paylaşım ağlarında gruplar oluşturuldu. Dahası, "şimdi teşekkür zamanı, görev sırası bizde" diyen İngilizler toplu olarak bu dükkânlardan alışveriş yaptı.

Gerçekten bir 'isyan' mı?

İngiltere'deki en muhalif gazete olan Guardian'ın bile aksini söylemediği tek şey tüm bunların bir sosyal patlama sonucu yaşanmasıydı. Ekonomik kriz ve yanlış politikalar da bu olayları körüklemişti. Peki olayların içinde olanların iddia ettiği gibi polis en başta gerekli müdahaleyi yapmayıp neden daha sonra binlerce insanı tutuklama yoluna gitti? Ya da dünyadaki tüm kameraların neredeyse üçte birinin bulun-

duğu bir ülkede polisin yeterli derecede önlem alamamış olması inanılır bir neden olabilir miydi?

Kimilerine göre, tamamen ırkçı, baskıcı ve yabancı düşmanlığını körükleyen yeni bir dönemin başlamasına neden olan bu olaylar zincirinin tek nedeni, "olimpiyatlar". Buna göre, 2012'de Londra'da gerçekleşecek olimpiyatlar öncesi devlet böyle bir "temizlik" yapmak zorundaydı. Çünkü olimpiyatlar sı-

rasında gerçekleşecek en ufak bir güvensizlik ortamı dahi affedilemezdi. Bu nedenle olaylar ilk başladığında polis gerekli müdahaleyi yapıp isyanın büyümesine bir şekilde izin verdi; daha sonra olayların çığırından çıktığı gerekçesiyle de bir baskı ortamı yaratıp olağanüstü önlemleri yürürlüğe koydu. "Şüpheli" gördüğü binlerce insanı tutukladı. Aynı şekilde her yıl Ağustos ayının son hafta sonu düzenlenen Notting

Hill festivalinde de olağanüstü önlemler alındı ve "şüpheli" görünen altmış kişi gözaltına alındı.

Bunlar birer iddia. Kesin olansa, tüm bunlar yaşanırken ve basın da bu politikaları körüklerken, yabancı düşmanlığını tetikleyen "evimin önünü süpürüyorum" ve "temiz sokak" gibi ırkçı kampanyaların da görünürlük ve hatta meşruiyet kazanması.

Schengen'in Danimarka Sınava

Esra DERE

Geçtiğimiz bahar, Kuzey Afrika ve Ortadoğu'dan İtalya'ya gerçekleşen göçmen akınının ardından İtalya ve Fransa arasında yaşanan kriz, Avrupa'da Schengen ve sınırlar konusunu gündeme getirmişti. İki ülkenin sonunda uzlaşarak bulunduğu çözüm önerisiyse, Schengen Antlaşması'nda değişikliğe gidilerek "olağandışı hallerde" sınır kontrolleri uygulanabilmesi yani Schengen'in geçici olarak askıya alınması olmuştu. Önerilen çözüm yolu geçen süre içerisinde tartışmaları yeni bir boyuta taşıdı. Danimarka'nın merkez sağ hükümeti, Avrupa Parlamentosu'nun AB projesinin en önemli antlaşmalarından biri olan Schengen'de yeni düzenlemelere gidilebileceğini açıklamasından kısa bir süre sonra, havaalanı ve limanlarla Almanya ve İsveç kara sınırlarında kontrollere yeniden başlayacağını duyurdu. En son Schengen Antlaşması

öncesi 2001'de yapılan sınır kontrollerinin tekrar başlamasına gerekçe olarak artan kriminal olaylar, kaçak girişler, yabancı plakalı araçların Danimarka'ya vergi ödemediğiyle uyuşturucu ve vergiden kaçırılan paraların yurtdışına çıkarılması gösterildi. Ayrıca Almanya üzerinden gelen mülteci sayısının fazla olması da gerekçeler arasındaki yerini aldı. Almanya'ya "popülizm ve milliyetçilik ateşiyle oynamak" olarak değerlendirdiği Danimarka'nın bu kararına tepkili. Danimarka Gümrük Kapılarından Sorumlu Bakanı Peter Christensen özellikle Almanya'dan Danimarka'nın kuzey sahillerine gelecek turistlerin etkilenmeyeceğini garanti etse de, Hesse eyaletinin Avrupa Bakanı Jörg-Uwe Hahn, vatandaşları Danimarka'yı boykot etme ve tatillerini Avusturya ya da Polonya'da yapma çağrısında bulunuyor. Almanya Dış

İşleri Bakanı Guido Westerwelle ise daha önce konuyla ilgili yaptığı açıklamasında Danimarka hükümetinin acilen ve ayrıntılı bir açıklama yapmasını istediklerini belirterek, "serbest dolaşım hakkı ve Schengen Antlaşması Avrupa vatandaşları için tarihi kazanımdır ve iç politikaya alet edilerek sorgulanmamalıdır" demişti. Zira hem Avrupa Komisyonu uzmanlarına hem de Almanya'ya göre böyle bir uygulama için

Danimarka'nın geçerli bir sebebi yoktu ve bu karar koalisyon ortağı göç karşıtı Danimarka Halk Partisi'yle varılan anlaşmanın ürünüydü. Gerçekten de, Danimarka Halk Partisi hükümetin 2020 ekonomik planına destek çıkmanın önkoşulu olarak sınır kontrollerini ve hatta hiçbir suç işlemeyle bile göçmen kökenli 100 çete liderinin ülkeden uzaklaştırılmasını şart koşmuştu.

Birlik ruhuna ilk dinamit

AB, Birliğin konuya ilişkin ortak kararını beklemeden tek taraflı karar almakla suçladığı Danimarka'yı serbest dolaşım kurallarını ihlal etmesi konusunda da uyarıyor. Barroso Komisyonu'ndan Danimarka Başbakanı'na Mayıs'ta yazılan mektupta birliğin kararlarla ilgili tüm kaygıları dile getirilirken, mektup kamuoyuyla da paylaşılmıştı. Aslında Komisyon'un bu tutumu yakın geçmişte yaşanan krizlerdeki uygulamayla farklılık gösteriyor. Daha önce Fransa ve İtalya arasındaki sınır kriziyle ilgili herhangi bir iç görüşme kamuoyuyla paylaşılmamıştı. Barroso'nun sözcüsü Hansen, bu tutum farklılığını "kişilerin ve malların serbest dolaşımı arasında belirgin farklar var. Schengen Anlaşması, olağüstü koşullar altında sınır kontrollerinin geri getirilmesine olanak tanıırken, AB yasaları gümrük kontrollerinin geri getirilmesine olanak tanımıyor" şeklinde açıklıyor.

Komisyonun İçişlerinden Sorumlu Üyesi Cecilia Malmström de Temmuz başında başlayan uygulamayı gözlemlemeye devam edeceklerini kaydederek, AB hukuku çiğnendiği takdirde harekete geçeceklerini söylüyor. Buysa Danimarka hakkında Avrupa Adalet Divanı'nda dava açılmasına kadar gidebilecek bir sürece işaret ediyor. Danimarkalı yöneticilerin hem Avrupa Komisyonu'ndan hem de Almanya ve İsveç'ten aldıkları tepkilere cevabıysa, bu uygulamanın pasaport kontrolünden ziyade gümrük memurlarının ülkeye giren araçlarda güvenlik taraması yapabilmeye olanak sağlamayı amaçladığı yönünde. Ama bu, tam da Komisyonun en çok karşı çıktığı nokta.

Danimarka, 15 Temmuz'dan itibaren gümrük kapılarında 60 memur görevlendirdi ve 6 sınır kapısında araç ve kimlik kontrolleri yapılmaya başlandı bile. Ancak tepkilere

karşı yalnızca "güvenlik taraması" cevabını veren yöneticiler, uygulamanın bununla sınırlı kalmayacağını da açıklamalarına ekliyor. Ve önümüzdeki yıl atılacak 100 yeni gümrük memuruyla birlikte Ocak'tan itibaren Almanya ve Danimarka arasında bulunan Ellund, Krusa, Süderlögum, Pattburg, Rödbj ve Gedser sınır kapılarında 24 saat boyunca kontrol yapılabileceği ifade ediliyor. Ayrıca, yetkililer asıl uygulamanın sınır kapılarına inşa edilecek binaların tamamlanmasıyla 2014'te başlatılacağını açıkladı bile. Bunun ilk anlamı, AB projesini ayakta tutan kolonlardan birine konan dinamitin 2014'te patlatılacak olması. İkincisiyse, iç politikasında yaşanan gelişmelere de paralel olarak Danimarka'da dışlayıcı milliyetçiliğin hızla yükselişe geçmiş olması. Bu yükselişin son adımınıysa, kuruluş amaçları arasında "Avrupalı olmayan göçmenleri ge-

ri gönderme" maddesine de yer veren Danimarkalıların Partisi adlı aşırı milliyetçi bir partinin kurulma sürecinde olması.

Danimarka'nın sınır kontrollerine yeniden başlama kararına karşı tepkiler yalnızca AB, Almanya ve İsveç'ten gelmedi. Hükümetin, Danimarka Halk Partisi'yle anlaşarak sınır kontrolüne gitmesine muhalefet partileri de sert tepki gösterdi. AB yanlısı Danimarkalılar ise Kopenhag'ın 2012 başındaki dönem başkanlığına aylar kala böyle bir uygulamanın yanlış olduğu görüşünde birleşiyor. Tepkilerin diğer bir sebebiyse, uygulamanın maddi boyutuna ilişkin. Sınır kontrolleri için yeni cihazlar alınması ve veri sistemleri için 150 milyon Danimarka Kronu ayrılması planlanıyor ve hatta 2011'de bu fonun 35 milyon Kron'a, 2015'te 119 milyona çıkarılması da planlar arasında.

Schengen yaşar, düşmanlık biter mi?

AB, Euro'nun geleceği konusundaki tedirginlikleri tüm boyutlarıyla yaşarken bir başka krize daha mücadeleye girmiş durumda. Üye vatandaşlarının takdir ettiği en önemli AB özelliklerinden biri olan serbest dolaşım hakkında çatlaklar oluşmaya başladı ve bu çatlaktan ilk sıranı da Danimarka oldu. Her ne kadar fatura Schengen'e değil de Danimarka'nın aşırı

milliyetçi tavrına kesilmiş olsa da, AB Komisyonu konuyla ilgili tartışmaların daha da uzayacağını öngörerek Eylül'de Schengen sisteminin güçlendirilmesi yönünde bir plan sunmaya hazırlanıyor. AB üyeleri de gümrük kontrollerine ne zaman başlanacağı sorusuna yanıt aramak yerine kontrollere gerek kalmaması için güvenlik riskini denetleyici ne gibi adımlar

atılabileceğine bakılıyor. Öncelikle Birliğin dış sınırlarının daha iyi korunması, üçüncü ülkelerle iletişimin güçlendirilmesi, Schengen üyelerinin kurallara uyup uymadığının kontrol edilmesi ve gerekirse yaptırım uygulanması öngörülüyor. Bu yemin Schengen'in ömrünü uzatacak ilaç tedavisi olarak işe yaraması muhtemel. Peki semptomlarını şimdiden sı-

nır kontrolüyle, göçmenleri sınır dışı etmeyle göstermeye başlayan yabancı düşmanlığının tedavisi? Bu karar, tam da Kopenhag Üniversitesi Avrupa Politikaları Merkezi'nden Marlene Wind'in belirttiği gibi "küçük bir bahçe evi" kurmaya çalışan Danimarka'nın dışardan gelenlere karşı iyice şüpheli olduğunu ortaya koymuyor mu?

İspanya: Cadı Kazanı Kaynıyor

Onur HAZNEDAR

Mayıstan bu yana bir türlü belini doğrultamayan İspanya'da, Ağustos da oldukça sıkıntılı geçiyor. Papa'nın ziyaretine karşı tepkilerle Euro krizine artan işsizlik oranlarını da eklersek, İspanya'da neredeyse hiçbir şey yolunda gitmiyor. Geçtiğimiz günlerde Avrupa Komisyonu'nun İspanya'daki Romanyalı işçiler için verdiği karar da bu duruma yeni bir örnek teşkil ediyor. Her geçen gün ülkedeki "öfkeli"lerin sayısı artıyor, İspanya hükümeti ise çözümlü ezilenlere kısıtlamalar yaparak bulmaya çalışıyor. Hükümetin Temmuz sonundan itibaren bu yönde baş-

lattığı girişimler "başarılı" da oldu ve İspanya, "Romanya vatandaşlarına" çalışma izni vermeyi durdurdu. Avrupa Komisyonu tarafından da onaylanan karara göre, İspanya'ya Birlik üyesi ülkelerden dahi olsa ülke dışından gelecek işçilere yönelik ek sınırlamalar getirme hakkı tanındı. Zor günler geçiren İspanya'da işsizlik oranları yüzde 21'le rekor seviyeye ulaşmış durumda. AB ülkelerindeki ortalamanın yaklaşık yüzde 9.4 olduğu düşünüldüğünde, bu oldukça yüksek bir oran. İspanya hükümeti çareyi yaklaşık 800 binlik nüfusuyla en büyük göçmen kit-

lesine sahip Romanya vatandaşlarına çalışma izni vermeyi durdurmakta bulmuş görünüyor. Bu sınırlamanın geçerliliği her ne kadar 2012 sonuna dek olsa ve sadece yeni işçileri kapsasa da, AB açısından bakıldığında bu gelişmenin serbest dolaşım konusundaki AB ruhuna bir gedik açtığı da görülmekte. Ancak Komisyon'dan yapılan açıklamaya göre, Birliğe yeni katılan ülkelere üyeliklerinin ilk yedi yılında işçilerinin serbest dolaşımı konusunda kısıtlamalar getirilmesi yasal. Aslında İspanya, 2007'de Birliğe katılan Romanya'ya pazarını ilk açan ülkelere

biriydi. Artan Romen yerleşimi ve onların da yaklaşık yüzde 30'unun işsiz olması, yeni işçilerin kabulünü sorun haline getirmiş gözüküyor.

Bu karara Romanya cephesinden tepkiler gecikmedi. Romanya Senatosu Başkanvekili Cristian Diaconescu, karar sebebiyle hem İspanya'ya hem de Avrupa Komisyonu'na tepki gösterdi. Diaconescu, kararı "AB'yi oluşturan ilkelerin ihlali" olarak değerlendiren ve İspanya hükümetinin beceriksizliğinin suçunu üzerinden atmaya çalıştığını, Avrupa Komisyonu'nunsa tek taraflı karar verdiğini savunuyor.

Papa'nın ziyareti

İspanya'daki tek sorun da işsizlik değil. Ekonomik krizden yeterli kadar bunalmış durumdaki halk, Papa 16. Benediktus'un "Dünya Gençlik Günleri" festivaline katılacak olmasına da tepkili. Etkinliklerin maliyetinin en az 50 milyon Euro'yu bulacağı tahmin edilen bu organizasyona zaten borç batağı içindeki hükümetin para yatıracak olması, halkı oldukça kızdırıyor. Fakat hükümete göre bu masrafın bir kısmı etkinliklere katılanlardan, bir kısmı da sponsorlardan karşılanacak. Ayrıca sorun sadece ekonomi odaklı da değil. Zira festival karşıtları "bizden toplanan vergilerle harcamaların finanse edilmesine karşıyız. Lâik bir ülkede yönetimin dini bir organizasyona destek amaçlı abartılı bir rakam ödemesini kabul etmiyoruz" demektedir. Bu festivale en tepkili grupsa, Mayıs'ta Puerta Del Sol Meydanı'nı dolduran genç

protestocular grubu. İşsizliğin yüzde 21.3 seviyesine ulaştığı ve bu oranın 25 yaş altında yüzde 44.6 seviyesinde olduğu düşünüldüğünde, bu tepkiyi anlamak da kolaylaşıyor. Protestocuların ziyaretle ilgili açıklaması da net: "Papa'nın ziyaretine değil, bunun kamu fonlarıyla finanse edilmesine karşıyız; özellikle de hükümet harcamalarının azaltılması için çok sayıda hizmetin kesildiği bir dönemde."

İspanyol gençlerin olaylara tepkisi artık sadece başkent meydanlarıyla da sınırlı değil. Daha iyi organize olan gruplar, ülkenin dört bir yanını dolaşüyor ve "halkı bilgilendiriyor". Kendi deyimleriyle Quince Mayo yani 15 Mayıs ruhu hala canlı ve ayakta. Aslında toplumun hemen her kesiminin desteğini ve sempatisini de kazanmış durumdadır. BBC'ye konuşan altmış yaşlarındaki bir kadın, protestocuların büyük

bir hayranı olduğunu belirtiyor. Bankadan aldığı ev kredisini ödeyemeyen bu kadın, protestocuların kendisine yardım edeceklerine söz verdiklerini ve evinin alınmasına müsaade etmeyeceklerini anlatıyor.

Protestocuların kampanyalarında hiçbir şekilde şiddete başvurmamaları, buldukları desteğin en önemli nedenlerinden. Nobel ödüllü iktisatçı Joseph Stiglitz bu duruma şaşkınlığını şöyle belirtiyor: "Çileden çıkmayıp yalnızca öfkeli olmalarına gerçekten hayret ediyorum." Ülke çapında yürütülen kampanyaların sonuçları da alınmaya başladı. Hükümet aldığı yeni kararlar, İspanyolların bankalardaki hesaplarının daha büyük bir kısmını korumaya aldı. Aynı şekilde ülkenin en büyük bankalarından Santander de gelirlerinde ciddi kayba uğrayanların kredi borcu ödemelerini üç yıllığına erteledi. Fakat

protestocular daha geniş kapsamlı ve radikal isteklere sahip ve kampanyalarını yürütmeye devam ediyorlar. Sonuç olarak, İspanya'nın bu yazı ve özellikle de Ağustos'u çok yoğun ve bunaltıcı yaşadığı açık. Toplumda yönetime karşı her geçen gün artan genel bir öfke hâkim. Özellikle gençler oldukça öfkeli. En ufak olayda hemen organize olup karşı kampanyalar yürütebiliyor, bir nevi "toplumsal uyanış"ta başı çekiyorlar. Olaylara halktan farklı bakan hükümetse alttakilere bazı kısıtlamalar getiriyor. Şimdilik sadece Romanyalı işçilere dur demiş olsa da, bunun işsizliğe karşı kalıcı bir çözüm olmadığı çok açık. Sıranın bundan sonra hangi kesimi vuracağınıysa kimse bilmiyor. Gençlerin bu kadar aktif ve bilinçli bir şekilde hareket ettiği düşünülürse, halk hükümetin "küçük" oyunlarına pek aldanacak gibi gözüküyor.

Gözü Açık Körler

Christos TEAZIS

Yunanistan'da ekonomik krizin patlak vermesiyle, birçok "toplumsal" daha doğrusu "kamusal" sorun da bir bir ortaya çıkmaya başladı. Bunlar, devletin birçok konudaki işlevsizliğini de gösterir nitelikte. Son örnekse, insanların devletin "işlevsizliğinden" faydalanarak hak etmedikleri sosyal yardım fonlarından yararlanması. Hem de sahte belge düzenleyerek, birinci derece akrabaların emekli maaşlarını almaya devam ederek, engellilere yönelik sosyal yardım sistemini kötüye kullanarak vs. Bu ve benzeri başka yöntemlerle devletin uğratıldığı yıllık zararın yarım milyar Euro'yu bulduğu tahmin ediliyor.

Sağlık ve Çalışma Bakanlıklarının çeşitli illerde düzenledikleri teftişler, çarpıcı ve sarsıcı sonuçlar veriyor. Örneğin, Zakynthos Adası'nın nüfusunun yüzde ikisi "kör" olarak dünyaya gelmiş. Üstelik bu körler otomobil kullanmak gibi "normal" insanın hayatını sürdürmek için yaptığı her şeyi de yapabiliyormuş. Livadia kentinde de pek çok insan "özürlü" beyanıyla devletten sosyal yardım almış. Iraklio ile Hania kentlerinde de durum çok farklı değil. Bu kentlerde nüfusun sırasıyla yüzde 20'si ve 24'ü özürlü parası alarak bu nimetlerden faydalanmış. Atina'daysa sosyal yardımlardan faydalanan özürlülerin sayısı ancak nüfusunun yüzde 8'i kadar. Müfettişler, bu vakaların ülke genelinde 60 bin kadar bir sayıya tekabül ettiğini tah-

min etmekte. Bu arada, müfettişlerin karşılaştıkları bir diğer ilginç durumsa, bin 400 insana vefat etmiş olmalarına rağmen emekli maaşlarının verilmeye devam etmesi. Bu paralar, tahmin edileceği gibi, akrabaların ceplerine gitmekteymiş. Teftişlerin bulguları, hemen önlem alınmayı da beraberinde getirdi. İlk etapta, sosyal yardımlaşma fonlarından faydalananlar gözden geçirildi. Gelecekte benzer vakaların ortaya çıkmasını engellemek adına uygulanan kontrol sisteminin tamamen değiştirilmesi ve elektronik sisteme geçilmesi kararlaştırıldı.

Böyle vakaların ortaya çıkması karşısında akla gelen

ilk nokta, devletin yetersizliği ve özellikle de çağın önemli getirilerden teknolojiyi kullanmama ısrarı. Geleneksel, daha doğrusu çağın gerisinde kalan "kontrol" mekanizmasıyla bürokrasinin "yanlış" işlemlerde bulunması mümkün hale geliyor. Üstelik bir bütün olarak vatandaşların devlete olan güveni de zedeleniyor. Tabii haksızlığın kamu adına genel mağdurları bir yana, devlete "güveni sarsılan" vatandaşların göz ardı edilemez bir kısmının "devleti nasıl kandırırız?" diye düşünmeye ve bu uğurda çeşitli yollar geliştirmeye başladığı da açık. Siyasetçiler de belli ki bu yarılanlara oy kazanmak adına göz yumuyor ve hatta

olan biteni zaman zaman görmezden gelerek destek de sunuyor. Kuşkusuz, bu toplumsal fenomen eskiden beri rastlanan bir şey ama özellikle 80 sonrası dönemde toplum katında meşrulaşmışa da benziyor. Herkes bu geçiği görüyor, biliyor ama sesini çıkarmıyor. Peki, ekonomik kriz insanların düşünce tarzlarının dönüştürülmesi için yeterli olacak mı? ATAUM E-Bülten'de geçen aylarda çıkan pek çok yazı, aslında Yunan toplumunun krizi yeni örgütlenme modelleriyle nasıl toplumsal fırsata çevirdiğini göstermişti. Bu gibi ifşaatlardan toplumsal fırsat çıkmasıysa daha zor görünüyor. Toplumsal utanç ve kamusal kâr dışında...

ATAUM e-bülten

İletişim

Adres: Ankara Üniversitesi Avrupa Toplulukları Araştırma ve Uygulama Merkezi (ATAUM)

Cemal Gürsel Caddesi, 06590 Cebeci, Ankara

Telefon: 0 (312) 362 07 62

Faks: 0 (312) 320 50 61

Web: www.ataum.ankara.edu.tr/ebulten

E-posta: ataum@education.ankara.edu.tr

Editör: Erdem DENK

Tasarım: Volkan KAYA

* Yazılarınızla katkıda bulunmak için denk@politics.ankara.edu.tr adresine email atabilirsiniz.

* ATAUM E-Bülten'de yer alan yazılar ve görüşler tamamen yazarlarına aittir. ATAUM'un resmi görüşü değildir.

* Bu e-bülten içinde yer alan özel kullanım lisanslı tüm yazı ve görsellerin bütün hakları ATAUM'a aittir.

* Bu e-bülten, kaynak gösterilerek kopyalanabilir, dağıtılabilir, basılabilir.

Sahibi: ATAUM adına Çağrı ERHAN • **Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:** B. Erdem DENK • **Yayın Türü:** Süreli (Aylık) • **Basım Yeri:** Hermes Ofset Ltd. Şti., Kazım Karabekir Cad. Murat Çarşısı 39/16 İskitler/ANKARA Tel: 0(312) 341 01 97 • **Basım Tarihi:** 12.09.2011

Kamu Bir 'Kale' Daha mı Kaybediyor?

Görkem ÖZİZMİRLİ

Yunanistan yaşadığı ekonomik krizin faturalarından birini de 1938'den beri yayını sürdürülen Yunan Devlet Radyo ve TV kanallarından ERT 1'e kesti ve tam adı Ellinikí Radiofonía Tileórasí-Eλληνική Ραδιοφωνία

Τηλεόραση olan kanalı kapatma kararı aldı. Konuya dair açıklama yapan hükümet sözcüsü İlias Mosiyalos, devlete ait kitle iletişim araçlarının yeniden yapılandırılması planı çerçevesinde ERT1 ile birlikte Sine/Spor televizyo-

nunun da kapatılacağını, "radyotileorasi" dergisinin yayınına son verileceğini ve radyo istasyonlarının da birleştirileceğini açıkladı. Bu planla Yunanistan'ın 8.3 milyon Euro tasarruf edeceği düşünüyor. Öte yandan, ka-

patılma sonucu işten çıkarılacaklar ERT 3 gibi diğer kanallara kaydırılırken, televizyon ve radyolara ait arsalarla binaların da gelir sağlayacak şekilde değerlendirileceği açıklandı.

ERT

ERT, 1938'de yayına başladı ve Nazi işgali döneminde yayını durdu. 1965'e kadar sadece radyo servisi sunarken,

bu tarihten sonra televizyon yayınına başladı ve 1974'de askeri yönetim düşene kadar da daha çok propaganda

amaçlı kullanıldı. ERT 1'in kapatılarak çalışanlarının geçirildiği ERT 3 kanalıysa daha çok Yunanistan'ın kuzey böl-

gesi için bölgesel bir kanal olarak düşünülmüştü. Yeni yapı içerisinde ulusal bir nitelik kazanması olası.

Kamu yararına dair kuşku

ERT'nin gelirlerinin yüzde 88'i televizyon vergilerinden, yani televizyon lisanslarından geliyor. ERT 1'in kapatılmasının yanında kapatılan diğer kanalların (Cine+ ve Sport+ gibi) mülklerinin kar amaçlı değerlendirilmesi de gündemde. Kamu yayıncılığı amacıyla vergi toplanarak fonlanan ve dolayısıyla kar amacı da gütmeyen ERT'nin kar yapan bir kuruluş haline getirilme amacıyla halka açılması ve devlete vergi ödeyen bir "kamu şirketi" olması planları, Yunan hükü-

metine tepkileri de getirdi. Yunanistan Yazarlar Federasyonu'ndan (POESY) yapılan açıklamada, hükümetin ERT'de yapmayı planladığı bu değişikliklere basın çalışanlarının karşı olduğu belirtilerek, "Hükümetin ERT ile ilgili önlemlerinin toplu işten çıkarılmalara ve ucuz işçiliğe yol açacağı ve kamuya ait serveti kar amaçlı özel çıkarılara tahsis edeceği" ifade edildi. Ana muhalefetteki Yeni Demokrasi Partisi (ND) de, hükümetin ERT'de yapacağını açıkladığı değişikliklerin tam

olarak neler olduğunun anlaşılmadığı görüşünde. Yunanistan Komünist Partisi (KKE) ise, "sözde bağımsız bir radyo televizyon istediğini söyleyen hükümetin, aslında halkın haklarını doğrama stratejisini ve keyfi tutumunu daha iyi uygulayabilmek için, ERT'yi kullandığını" iddia etti. Net olarak görülebilecek olan Yunanistan'ın ekonomik krizi aşabilmek adına kamu yayıncılığı ilkesini bir kenara iterek devletin en önemli medya aygıtlarından

birisi olan ERT 1 kanalından bile vazgeçmeye hazır olması. Buysa, Başbakan Euro bölgesinden çıkmak için bir sebep olmadığını ve "devraldıkları enkaza" rağmen iyi bir performans sergilediklerini söyleyedursun, bir devletin en popüler televizyonundan vazgeçmesi anlamına geliyor. Dahası, ekonomik krizlerin kamu yayıncılığını bitirmesi ve kar etmeyen birer basit şirket gibi görmesi de üzerine düşünülmesi gereken bir durum.

Kamu yayıncılığı

Kamu yayıncılığı ya da kamu hizmeti BBC ile başlayan hikâyesi, uzun zamandır tartışma konusu olmaya başlamıştı. İlk kurulduğunda "halkı eğitme ve aydınlatma" misyonu üstlenmesi sebebiyle elitist suçlamasıyla karşılaşan bu kanallar, sonralarda özelleştirmelere tabi tutuldular. Aslında, yönetim vb. yönetme biçimlerinin egemenliğiyle vatan daş

odaklı olmaktan müşteri odaklı olmaya zaten kaymışlardı. Finansman sadece devlet olmaktan çıktı ve kamuya açılan kanallar ve televizyonlar da oldu. Fakat bu yapılırken, özel antlaşmalarla yayın politikaları düzenlendi ve bir takım yayınların konması zorunlu hale getirildi. Yunanistan örneği ise bu noktada ayrılıyor. İlk kez ekonomik kriz sebebiyle bir ülke ka-

nalını "devren" elden çıkarıyor ve "kar" amacı bu kadar ön plana çıkıyor. İzleyici artık tüketen olarak görülürken, devletin bir ideolojik aygıtı olarak televizyon da misyonunu tamamlamış gözüküyor. Tabii ki Hükümetin niyeti tam olarak açıklık kazanmış değil ve bu yöndeki eleştiriler bu açıdan haklı. Bunun yanında, sadece devlet tarafından fonlanmalarının televiz-

yonları devlete bağımlı hale getirdiği de açık. Bu da özerkliğin tam manasıyla sağlanmasıyla çözülebilir gibi gözükürken ve tartışmalar bu yönde ilerlerken, Hükümet daha radikal bir çözümle "madem ben izlemiyorum o zaman neden benim vergimle kanal kuruyorlar" diyenlerin tarafında yer almış gibi gözüküyor.

'Tembel Tenekeler'

Begüm İMAN

İsveç'te oldukça yaygın olan kızılca, karadut, böğürtlen, çilek gibi "dutsu" meyveleri toplama işine verilen adıyla "berry picking", yalnızca İsveçliler için değil göçmen işçiler için de önemli geçim kaynaklarından birini teşkil ediyor. Hal böyle olunca bu küçük ve yumuşak meyveleri toplama işi, dutun mahallelerinin toplanıp ağacın altına çarşaf gerekerek ağacı silkelemek suretiyle toplandığı memleketimizde yaşayanların tahayyül edebileceğinden daha ciddi bir meseleye dönüşebiliyor.

Mesele, daha çok, meyve toplamak için her yıl İsveç'e gelen binlerce göçmen işçinin karşılaştığı sorunlardan kaynaklanıyor. Örneğin geçen sene, tarım, bahçivanlık, ormancılık ve balıkçılık gibi işler için çalışma izni alan 4 bin 400 kişinin büyük çoğunluğu, meyve toplayıcılığı yapı-

yordu. Öte yandan, İsveç'te sömürülen meyve toplayıcıları hakkındaki sarsıcı manşetler de yıllardır gazetelerden eksik olmuyor. Özellikle son yıllarda, Vietnam, Çin ve Bangladeş gibi ülkelerden iş sahibi olma ve çok para kazanma hayaline kapılan binlerce işçi, bütün malvarlığını satıp İsveç'e geliyor. Gelirken de sözleşmelerinde öne sürülen günde 60 kg meyve toplama şartını yerine getirmenin imkânsız olduğunu fark etmediklerinden, mevsimlik işçilerin peşine kapılıp geldikleri hayalin yerini büyük bir hayal kırıklığı ve telafisi mümkün olmayan zararlara bırakması kaçınılmaz oluyor. Göçmen işçilerin ödeme yapılmaksızın ve şirketlerle İsveç Göçmen Kurulu (Migrationsverket) gibi yetkili otoritelerin yardımı olmadan yarı yolda bırakılmasıysa, olağan bir durum.

Gazap böğürtlenleri

Romen işçilerin protesto ettikleri şey, tam da Firpo'nun ifade ettiğine göre meyve toplayıcılarını kapsayan işgücü piyasasına dönük yeni politikalarla ortadan kaldırılmak istenendi: İşçilerin asılsız vaatlerle kandırılarak ta İsveç piyasasına çekilmesi, ardından gerçekleştirilmesi güç koşulların dayatılması ve bu koşulların öne sürülmesi suretiyle ücretlerinin tam olarak ödenmemesi...

50 kg meyve topladıkları takdirde, günde 60 Euro almak üzere anlaşabildiklerini belirten Romen işçiler, İsveç'e gelmek için istenen 300 Euro'yu ödedikten sonra koşulların değiştiği görüşünde. Sonunda ücretlerinin günlük 70 kg için 50 Euro olarak yeniden belirlenmesi üzerine ve bir

hafta boyunca çalışıp günlük ortalama 20 kg meyve toplayabildiklerini gördükten sonra, dertlerini anlatmak amacıyla bağlı çalıştıkları Naturbemannig och Brygg AB şirketiyle bir araya gelmeye karar verdiler.

İşçi grubunun sözcüsü "madem toplanacak yabanmersini yoktu, öyleyse bizi neden çağırdılar?" diye basına isyan ederken, şirketin sahibi Mika Riikonen ise bu iddiaları reddediyor ve yeterince meyve bulamayan tek grubun onlar olduğunu ve Romenlerin, ülkelerinde yanlış bilgilendirildiğini söylüyor. Ayrıca Tayvanlı meyve toplama işçilerinin günde ortalama 215 kg yabanmersini toplayabildiklerine de dikkat çekiyor ve "samimi olmak gerekirse, iş-

Öyle ki, ülkenin güneyindeki meyveleri toplamaları için İsveç tarafından 2009 hasadında ithal edilen mevsimlik işçiler, felaket denebilecek kadar kötü bir hasat döneminin ardından kar etmek bir yana borçlu olarak ülkelerine döndü. Bunun gibi gelişmelerin de etkisiyle işçilere, 2010'da ilk kez en az 16 bin 372 kron (2 bin 321 dolar) aylık ücret ödenmesini öngören bir kontrat yapılması güvencesi getirildi. Ancak, sendikalar bu miktarın uçak bileti, barınma ve araba kirası gibi giderler göz önüne alındığında son derece yetersiz olduğu konusunda nafîle uyarılarda bulunuyor. Zira 2010, hayalkırıklığı yaratan bir hasat döneminin ardından protesto ve skandallarla öne çıkan bir sene oldu. Nihayetinde hükümet, işçileri korumak için işverenleri yönlendirmede etkili olabile-

cek daha sıkı kurallar getirme yoluna gitti. İsveç Göç Kurulu'ndan ilgili birim amiri Alejandro Firpo, söz konusu kötü uygulamaları önlemek için işverenlerin ücret teminatında bulunması başta olmak üzere gerekli düzenlemelerin yapıldığını ve işgücü piyasasında ücretlerin ödenmesi için gerekli araçların sağlandığını belirtiyor. Ayın ilk yarısında yapılan bu açıklama, meyve toplayıcılarının, önceki yıllara göre daha az sorun yaşayacaklarının alameti olarak kabul ediliyor. Ancak açıklamanın yapılmasından sonra meydana gelen gelişmeler, ümitlenmek için erken olduğunu ortaya koyuyor. Çünkü Firpo'nun açıklamasının ulusal basında yer bulmasını takip eden 10 gün içinde, bu kez de sayıları 100'ü bulan Romanyalı geçici göçmen işçilerin gösterileri gündemde.

kayet eden Romenler tam birer 'tembel tenekeler' diyor. Bunun üzerine İsveç'in Monkforks bölgesinde gösteri yapan işçiler, polisin de ilgisini çekmeyi başardı. Ancak, grup polise şikâyetlerini ilettiğinde, yasadışı bir durumun söz konusu olmadığı, dolayısıyla ortada bir vaka bulunmadığı yanıtını aldılar. Naturbemannig och Brygg AB'nin, en kısa zamanda Romanya büyükelçiliğiyle irtibata geçeceği, bunun neticesinde "tembel" toplayıcıların eve dönme isteklerinin gerçekleştirileceğinin umut edildiği söyleniyor. Mika Riikonen'in "buradaki grup ülkesine döndüğünde, aynı ajanstan yenilerini isteyeceğiz. Ancak bu kez, ajanstan gönderecekleri işçi-

lerin ilk önce adli sicilini kontrol etmelerini özellikle istedim" açıklaması, basına yansıyan bilgiler ışığında, akla günde 125 kg yabanmersini toplayabilecek kadar çalışkan olmak için herhangi bir suça bulaşmamış olmak gerekip gerekmediği geliyor. Ya da anlaşma koşullarının dışına çıkılmasını protesto etmek üzere gösteri yapmakla daha önce herhangi bir suça karışmış olma arasında bir ilişiyet bağı bulunduğunun kabul edilmesi gerekiyor. Bu önermelerin doğruluğu/yanlışlığı ispat edilir mi bilinmez, ama İsveç Göçmen Kurulu'nun meyve toplama işçilerini koruma konusundaki tedbirlerini artırmasının gerektiği sanki daha makul bir sonuç gibi görünüyor.

Haremlık Selamlık Sınıflar?

Zahide Tuğba ŞENTERZİ

Son yıllarda dünyanın çeşitli yerlerinde başarı reçetesi olarak gösterilen erkek ve kız öğrencilerin ayrı sınıflarda

(hatta okullarda) okutulması, son olarak Hollanda Hıristiyan Eğitim Kurumları Merkezi Denetleme Kurulu Başkan

kı Wim Kuiper tarafından önerildi. Bu öneriye olumlu baktığını açıklayan ve inceleme talimatı veren Eğitim Ba-

kanı Marja von Bijsterveld'in tek şartı var: Kızlar ve erkekler, isterlerse karışık sınıflarda okuyabilmeli.

Ayırsak da mı eğitsek, ayırmamak da mı?

İngiltere, Amerika ve Avustralya gibi ülkelerde bu tür okullar, özel okul statüsünde faaliyet gösteriyor. 2006'da konu Polonya'da da tartışılmaya başladı ve Temmuz'da tekrar gündeme alındı. Ağustos'taysa Hollanda'dan bu öneri geldi. Peki, bu haremlık selamlık sistemin temelinde ne yatıyor?

Konunun tarihsel arka planında üç ivme yer alıyor. Bunlardan ilki, kız çocukların eşit eğitim hakkı çerçevesinde okullarda dezavantajlı pozisyonlarının giderilmesini öneren feminist yaklaşım çerçevesinde gündeme geliyor. Amaçsa, kızların erkek öğrencilerin baskılarından kurtulması. İkinci sırada, performansın yanı sıra erkek ve kızlar arasındaki fizyolojik farklılıklara vurgu yapan anlayış yer alıyor. Buna göre, erkek-

lerle kızlar problem çözerken ve/veya kitap okurken beyinlerinin farklı taraflarını kullanıyor, farklı gelişim hızları var ve örneğin kızların erkeklerden 2 ila 4 kat arası daha iyi duyması gibi etkenler de söz konusu. Araştırmalara göre iki cinsin de algılama ve öğrenme süreci farklı olduğundan, eğitim de öğrencilerin ihtiyaçlarına göre uyarlanmalı. Son olarak, erkek öğrencilerin dezavantajlı konumu da gündeme getiriliyor. Buna göre, kız öğrenciler aslında daha başarılı, çünkü erkek öğrenciler kızların yanında ilgilerini derse odaklayamıyor.

Bu yaklaşımları desteklemek için bazı araştırmaların bulgularına da atıf yapılıyor: Ayrı okullarda verilen eğitimle öğrencilerin başarı oranları genel olarak yükseliyor; kız-

lar kendilerini daha rahat hissediyor; soru sormaktan ve cevap vermekten çekinmiyor; ve kendilerine güvenleri artıyor. Karma sınıflarda seçmeye çekindikleri ve "erkek egemen" olarak algılanan modern matematik, bilgisayar dersi gibi dersleri de daha sıklıkla seçiyor ve derslerde başarılı oluyorlar. Bu okullarda/sınıflarda eğitim daha çok onların fizyolojik yapısına göre uyarlanıyor. Erkeklerse aynı durumda derse daha çok odaklanıyor ve ders seçiminde "kızsal" ders olarak etiketlenen edebiyat, tiyatro, yabancı dil gibi derslere daha çok eğilim gösteriyorlar. Başarıları, karma sınıflara göre artıyor.

Wim Kuiper'in önerisi de tam bu noktada devreye giriyor. Hıristiyan Eğitim Kurumları Merkezi Denetleme Kurulu

Başkanına göre, erkek ve kızların başarı gösterdikleri dersler farklı, erkekler matematikte daha başarılıken kızlar dil eğitiminde daha başarılı. Onun için bazı derslerde öğrencilerin farklı gereksinimlerini göz önüne alarak ve başarı oranını yükseltme amacıyla erkek ve kızları ayırmanın yararlı olacağını düşünüyor...

Bazı okul örnekleri de bunu kanıtlar nitelikte. Örneğin 2000'de Seattle'da bir okul müdürü okulda disiplin sorunlarını çözmek için günde yüzde 80'i erkek olan 30 öğrenciyi müdüriyete çağırıyor erkekleri ayrı, kızlarıysa ayrı bir binaya yerleştiriyor. Disiplin sorunları günlük 1-2'ye iniyor, erkeklerin başarıysa yüzde 10-30 aralığından yüzde 73'e çıkıyor...

Eleştiriler, Araştırılmayanlar ...

Haremlık-selamlık sistemini eleştirenler arasında daha çok psikologlar ve öğretmenler var. Erkek ve kızları izole etmenin, bu iki grubun karşılıklı günlük ilişkilerini olumsuz etkileyeceğini ve bu durumun gelişimleri için doğal olmayan bir ortam yaratacağını düşünüyorlar. Gender Studies sivil toplum kuruluşunun müdürü Linda Sokacová'ya göre, "ortak eğitimin bir anlamı var ve farklı gruptan insanlara bir

arada yaşamayı öğretmek önemli." Sokacová, erkek ve kızları ayırmak yerine cinsiyetçilik temelindeki stereotiplerin engellenmesi, kızlar ve erkeklerin kişisel özelliklerine, yeteneklerine göre yaklaşılması gerektiği görüşünde. İngiltere'deki eleştirmenlerse, haremlık-selamlık sisteminin tek amacının eğitim kurumlarının işini kolaylaştırmak olduğunu düşünüyor. Ancak kolaycılığa kaçmanın ve durumu basitleştir-

menin sonucunda çocukların sosyal gelişiminin olumsuz etkileyeceğini de vurguluyorlar.

Birçok dünya ülkesinde bu sistem uygulanıyor. Ancak unutmamak gerekir ki bu okulların çoğu özel ve ailelerin sosyoekonomik yapısının çocukların eğitim sonuçlarına etkisi büyük olabiliyor. Bu nedenle çoğu araştırmacının sonucunda erkek ve kız öğrencilerin ayrı okullarda daha başarılı olduğu gerçeği

farklı etkenler de göz önüne alınarak araştırılması gerekiyor. Bazı araştırmalarda gözlenen bir diğer eksiklikse, ders notlarının baz alınması. Her okulun kalitesinin farklı olduğunu varsayarsak, verilen notların yol gösterici bir özelliği kalmıyor. Kaldı ki nota yani istatistikî sonuca dayalı bu araştırmaların sosyal ve kişisel gelişime dair veriler sunması doğaları gereği mümkün değil.

Alternatif?

Avrupa'nın birçok ülkesinde eğitimde başarı oranlarını artırmanın yolları tartışılıyor. İşte erkek ve kızları ayırmak da sunulan önerilerden biri. Ancak günümüz Avrupasında böylesine radikal bir uy-

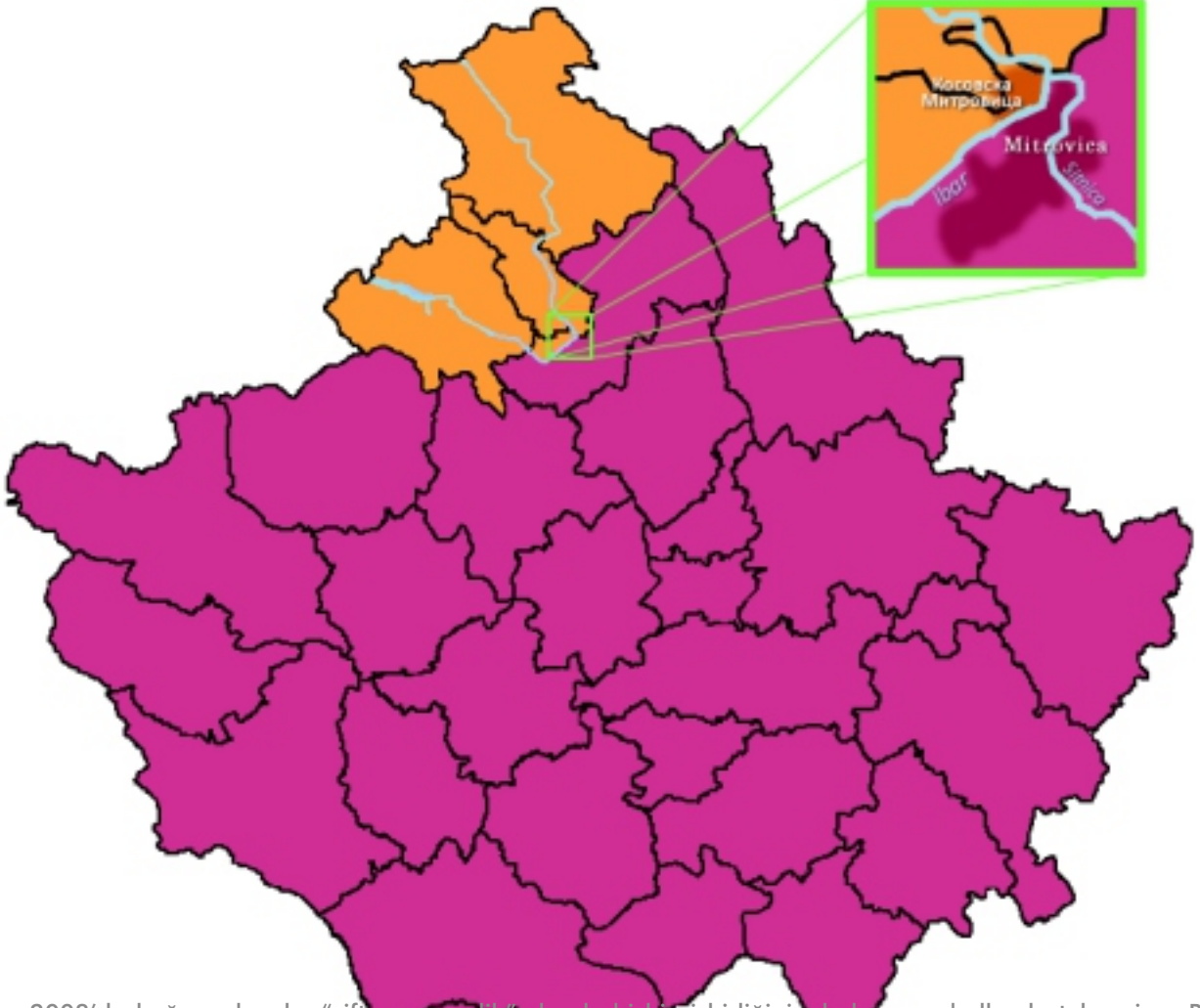
gulamanın geniş çapta uygulanması mümkün gözüküyor. Nitekim eğitim sisteminin ve yönteminin değiştirilmesi, kızlar ve erkeklerin fizyolojik yapılarıyla bireysel özellikleri göz önüne alın-

rak çocukların özel ihtiyaçlarının karşılanmaya çalışılması daha makul bulunan öneriler arasında yer alıyor. Buna göre, önemli olan yalnızca eğitimde nota dayalı başarı sağlamak kadar hatta

ondan ziyade birlikte yaşamaya kültürünü geliştirmek ve farklılıkların birbirini tamamladığı bütünselliğe ulaşabilmek...

Kosova'nın Kuzeyi

Ebru SÜLEYMAN

Kosova 2008'de bağımsızlığını ilan ettiğinden beri 77 ülke tarafından "egemen" bir cumhuriyet olarak tanındı. BM, AB ve NATO ile işbirliği içinde olan ülke, öte yandan Sırbistan sınırında bulunan kuzey bölgesini hiçbir zaman tam denetimi altına alamadı. NATO'nun müdahalesinin ardından ülkenin geri kalanında sükûnet sağlanırken, kuzeyde çatışmanın dondurulmasıyla yetinilmişti. Ve bağımsızlığın ilanından üç yıl sonra, bölgede biriken gerilim tekrar patlak verdi. Kuzeydeki durum her ne ka-

dar "çifte egemenlik" olarak nitelendirilse de, Kosova devlet kurumları orada bulunmuyor ve denetim KFOR ile EULEX eliyle sağlanmaya çalışılıyor. Diğer taraftan Sırbistan'ın "paralel kurumları", Sırların çoğunluğunu oluşturduğu yerel halk tarafından tek yetkili olarak görülüyor. Bölgede iki ayrı hukuk sisteminin kesişmesi denetimi çok daha zor hale getirdiği için, son tahlilde bir "anarşi" ortamı oluşuyor. Özellikle ceza hukuku alanında önlemlerin alınamıyor olması ve kurumlar arasında

hiçbir işbirliğinin bulunmaması, bölgeyi bu durumdan istifade etmek isteyenlerin vazgeçilmezi haline getiriyor. Yaklaşık 40 bin nüfusa sahip yerel Sırlar, Priştine hükümetini ve kurumlarını kesinlikle kabul etmiyor ve Belgrad'ı başkentleri olarak görmeye devam ediyor. Sırbistan, anayasasında da belirttiği üzere, Kosova'yı kendi özerk bölgesi olarak görüyor ve hiçbir zaman bu bölgeden vaz geçmeyeceğini belirterek pratikte hala denetleyebildiği kuzey bölgesindeki yerel

halka destek veriyor. Priştine yönetiminin "Avrupa'nın kara deliği" olarak nitelendiği kuzey bölgesindeki amacıysa, paralel kurumları oradan uzaklaştırıp kendi kurumlarını getirmek ve sınır kapılarını kontrolü altına almak. Bu istikrarsız durum, Priştine hükümetinin 25 Temmuz'da aldığı bir kararla uç noktalara ulaştı. Ancak bunun öncesinde kararın alınmasında etkili olan bir dizi olay yaşanmıştı.

Kosova ve Sırbistan ilk kez müzakere masasında

Sırbistan, Mart'ta Kosova'yla müzakere koltuğuna oturmayı kabul etti. Ancak müzakerelerin amacı Kosova'nın ya da kuzeyinin statüsü değil, kişilerin günlük hayatta karşılaştıkları hukuksal sorunlara bir çözüm bulmaktır. Diyalog BM'nin yayınladığı bir karar üzerine AB'nin arabuluculuğuyla sağlandı ve Sırbistan'dan Borislav Stefanoviç ile Kosova'dan Edita Tahiri liderliğindeki heyetler, araba plakaları, tapu ve kadastro belgeleri, üniversite diplomalarının tanınması, ticaret ilişkileri ve gümrük mühürleri gibi teknik konuları tartışmaya başladı. Brük-

sel'de sürdürülen tartışmalar, gümrük mühürlerini içeren altıncı fasılda anlaşmazlık çıkması sonucunda kesildi ve sonbahara ertelendi. Bu gelişmenin ertesi günü, 20 Temmuz'da, Priştine hükümeti Sırbistan ve Bosna-Hersek'in üç yıl önce almış olduğu ambargo kararına mütekebbiyet uygulamasını getirdi. Sırbistan mühürlü malların sınırdan geçmesini yasakladı ve Bosna-Hersek'ten yapılan ithalata yüzde 10 zam getirdi.

Sırp yetkililer konu hakkında AB, BM ve CEFTA gibi kuruluşlardan yardım isterken, Priştine hükümeti alınan ka-

rarın doğrudan uygulanması için 25 Temmuz'da 1. ve 31. sınır kapılarına özel polis güçlerini (ROSU) gönderdi. KFOR'un yardımıyla sınır kapılarına ulaşan ROSU, çok geçmeden yerel halkın direnişiyi karşılaştı. Hem uluslararası kurumları hem de Kosova kurumlarının hareketini engellemek için yollara barikat kuran yerel Sırların içindeki aşırı milliyetçi gruplar, Jarije sınır kapısını ateşe verdi ve KFOR ile ROSU birliklerine ateş açtı. Bir polis memuru hayatını kaybetti.

Operasyon kararının alınmasıysa, başlı başına bir bi-

linmez. Başbakan Hashim Thaçi meclise danışmaksızın kararı veren kişiydi, ancak hükümetin diğer yetkilileri emir zincirinin ilerleyişi konusunda farklı beyanlarda bulundular. Uluslararası kurumlar da bunun kendilerine danışılmadan yapılmış bir operasyon olduğunu her fırsatta belirtti. ROSU'nun gümrük kapılarına bizzat KFOR helikopterleriyle ulaştırılmış olması, bu durumun içerden ve dışardan gelen "Batı'dan emir alma" eleştirilerine bir karşılık olabileceğini akıllara getiriyor.

Çatışmalardan sonra tarafların tutumu

Olayların ardından Sırbistan, bu eylemin bölgedeki etnik yapıyı değiştirmeye yönelik bariz bir provokasyon olduğunu düşündüklerini açıklayarak BM Güvenlik Konseyi'nin acilen toplanmasını talep etti. Priştine yönetimi ise bu eylemlerinin hukuk çerçevesinde olduğunu savundu ve suçlunun Belgrad ile kuzeydeki paralel Sırp kurumları olduğunu söyledi. Saldırgan grupların toprak bütünlüğünü ihlal etmek için finanse edildikleri iddiasını ortaya attı. AB ve BM kurumlarıysa mevcut durumun sakin ve barışçıl bir biçimde çözülmesi gerektiğini vurguladılar. Güvenliğin sağlanması konusunda KFOR ile yakından işbirliği yaptığını da söyleyen EULEX, sorunların Priştine ve Belgrad arasındaki diyalogla çözülmesi taraftarı olduğunu açıkladı ve saldırının faileri konusunda soruşturma başlatıldı.

EULEX, sürdürülebilir ve AB standartlarında olduğu süreçte 1. ve 31. gümrük kapılarının denetim altına alınması taraftarı olduğunu belirtirken, destekçilere danışılmadan yapılmış bir operasyonun arkasında duramayacağını da açıkladı.

BM Genel Sekreteri Ban Ki-

Moon çatışmanın durması ve istikrarın sağlanması, diyalogun devam etmesi ve var olan sorunların BM kararları çerçevesinde çözüme kavuşturulması için BM'in gerekenleri yapmaya hazır olduğunu, önce Sırbistan dışişleri bakanı Vuk Jeremiç ardından Kosova dışişleri bakanı Enver Hoxhaj ile yaptığı görüşmelerde belirtti.

Durumun sakinleşmesi için KFOR kontrolü ele aldı, iki gümrük kapısını sınırlı askeri bölge ilan etti ve NATO'dan takviye güç talep edildi. KFOR aracılığıyla Priştine ve Belgrad arasında gerginliği azaltmak amacıyla geçici bir anlaşma sağlandı. Buna göre, KFOR sınır kapılarının denetiminden sorumlu olup sivilin giriş ve çıkışlarını sağlayacak, ülkeye Sırbistan mühürlü malların girmesi ve kaçakçılığın önlenmesi karşılığında da Priştine gümrüklere polis ve diğer yetkilileri göndermeyecek. Bu durum Brüksel'de devam etmesi öngörülen müzakerelerde kalıcı bir çözümün bulunmasının beklendiği 15 Eylül tarihine kadar sürecek.

Ne var ki, KFOR tüm bunları yapmaya yetkili değil. BM Güvenlik Konseyi'nin aldığı 1244 sayılı kararla BM vekâ-

leti altına konmuş bir güvenlik kurumu olan KFOR, kendisine verilen yetkileri aşıyor. Zira 1244 sayılı karara göre NATO'nun hiçbir siyasi yetkisi yok. Çatışmanın çıktığı noktalarda güvenlik sağlandıktan sonra NATO'nun bu noktaları sivil yönetimden sorumlu kurumlara, yani EULEX'e devretmesi gerekiyordu. Oysa siyasi arabuluculuk rolü üstlenildi.

Dikkatler bu bölgeye çekilmişken, basında kuzeyin statüsünün çözüme ulaştırılabilmesi için çeşitli görüşler de belirtilmeye başladı. Tartışmalar kuzeye özerklik verilmesi üzerine yoğunlaşırken, açıklama yapan hemen hemen tüm Batı kurumları herhangi bir sınır değişikliğine ve bölünmeye kesinlikle karşı olduklarını beyan etti. Sırbistan yetkilileri ve Kosova'daki bir kesim, kuzeyde yaşayan Sırpların azınlık olarak değil ayrılma tercihine kadar varabilecek genişlikte self-determinasyon hakkına sahip olan bir toplum olarak nitelendirilmesi gerektiğini ve zoraki entegrasyona karşı olduklarını belirtiyor.

Öte yandan, AB yetkilileri de Kosova konusunda somut çözümler bulması için Sırbis-

tan'a baskıyı arttırdı. Özellikle Almanya Başbakanı Angela Merkel'in Ağustos sonunda Sırbistan'a yaptığı ziyaret sonrasında Sırbistan'ın Avrupa entegrasyon sürecinin devamıyla Kosova arasında bağlantı kurması, bu olguları iki ayrı süreç olarak değerlendiren Sırp yetkililerin duymak istedikleri en son şeydi. Görüşmelerin ardından yetkililerin Kosova'nın Sırbistan'ın AB üyeliğinin "bedeli" olduğunun artık açık olduğunu söylemesine rağmen, şu ana kadar hiçbir AB kurumu Kosova'nın bağımsızlığını tanımasını Sırbistan'a şart koşmuş değil.

Ortaya çıkan bu durum sayesinde belki de uzun zamandır yapılmak istenen şey, Kosova'nın kuzeyinin masaya yatırılması mümkün olacak. Priştine hükümetinin yaptığı hamleyle uluslararası gündeme taşınan kuzeydeki ihtilaf, AB'ye üye olmak isteyen Sırbistan'ı zor durumda bırakacak ve müzakerelerde Kosova'nın elini güçlendirecek gibi görünüyor.

'Kaltak Yürüyüşü'

Alev YILDIRIM

Kanada'da başlayan SlutWalk (Kaltak Yürüyüşleri) eylemleri, Marx'ın işçiler için yaptığı çağırının farklı bir versiyonunu akla getiriyor: "Dünyanın bütün kaltakları, birleşin!". Dünyanın farklı noktalarındaki "kaltak" kadınların eylemleri, Nisan'dan bu yana dur durak bilmeden devam ediyor, "kaltak"lar örgütlenmeye devam ediyor. Avrupa'nın çeşitli başkentlerinde de yapılan eylemler, tepkisel isminin aksine, tecavüze uğrayan kadına yapılan "kaltak" muamelesiyle mücadele ederken, erkek egemen söylemi tümüyle değiştirmeyi amaçlıyor.

Her şey, 2011 başlarında Toronto'da bir polis memurunun, "Tecavüze uğramak istemiyorsanız kaltak gibi giyinmeyin" demesi üzerine başladı. Polis memuru Michael Sanguinetti, Toronto York Üniversitesi'nde bir panele katılmıştı. "Cinsel suçlar, tacizden kaçınma yöntemleri, emniyet güçlerinin bu suçlarla mücadelesi" konulu panele konuşmacı olarak katılan Sanguinetti, bu sözleri söylerken, bütün dünyaya yayılacak olan SlutWalk (Kaltak Yürüyüşü) fenomenini ateşleyeceğini bilemezdi. Duyduğu ilk tepkilerle birlikte ertesi gün bir özür konuşması yapmasıysa, temsil ettiği erkek egemen ve kurbanı suçlayıcı bakış açısına karşı açılan bu savaşımın Kanada'dan ABD'ye, Latin Amerika'dan Hindistan'a kadar sıç-

ramasına engel olamadı.

Sanguinetti, bu açıklaması ile tecavüzdən korunma yöntemi olarak kadınlara alenen daha edepli giyinmeleri gerektiğini buyurmuş oluyordu. Tecavüz vakalarında yüzyıllardır süregelen mağduru suçlayıcı anlayış, bir kez daha kendisini gösteriyordu aslında. Hem de, kadın-erkek eşitliğinin kısmen sağlandığı düşünülen, sosyal devlet ve hukuk devleti anlayışının oturmuş olduğu bir Batı devleti olan Kanada'da. Bu söylemde cinsiyet eşitsizliğini buram buram hissetmek mümkün; mağduru suçlayıcı bu ifade, tecavüzü, tecavüz edilenin giyim kuşamına bağlayarak adeta meşrulaştırıyor. Öte yandan bu söylemin bir polis memuruna ait olması, hukuk devletinin güvenilirliğini sarsıyor. Ve böylece toplumsal ve hukuki süreçte birçok açıdan zaten mağdur olan kadın kurbanların sorunlarına bir yenisini daha ekleniyor: Polisin, tecavüze uğrayan kadına bakışı sorunsal. Bu açıklamalara verilen tepkiler, panel sonrasında vakit kaybetmeksizin Toronto Emniyet Binası önünde yapılan eylemlerle başladı. Düzenlenen gösteri ve yürüyüşlerle de tüm dünyaya dalga dalga yayılarak devam etti. Duracağa da benzemiyor. İlk tepki, kadın öğrencilerden geldi. Açıklamanın yapılmasının ertesi günü Emniyet Müdürlüğü binasının önünde toplanan 30-40 üniversite öğ-

rencisi, emniyetin olayla ilgili özür dilemesini sağladı. Ancak bu özür, yapılan açıklamanın dayandığı mantaliteyle mücadeleyi durdurmaya yetmedi. Zira erkek egemen söylemin alenen bir polis memuru tarafından dile getirildiği ve tacizlerin yaşanmaya devam ettiği gerçeği ortada duruyor.

SlutWalk adı altında gerçekleştirilen ilk eylem yine Toronto'da gerçekleştirildi. 4 Nisan'da üniversite kampüsünde yapılan protesto çağırısına 3 binin üzerinde öğrenci katıldı; 9 Nisan'da tekrar toplandıklarındaysa bu sayı daha da artmıştı. 10 Nisan'da Londra'dan gelen destek ve ABD'nin Orlando, North Carolina, Arizona State University ve Dallas'ta yapılan gösterilerle birlikte, eylemler giderek yayılmaya başladı. Daha sonra Mayıs'ta 15 ülkede yapılan gösterilerle bütün kıtalara sıçrayan hareket, sosyal medyanın yine toplu eylemlerde ne kadar etkili olduğunu ve bunları dünyaya yaymadaki hızının bir göstergesiydi. İnternette Kaltak Yürüyüşü için kurulan ve dünyanın farklı bölgelerinde eylemlilik çağırısı yapılan bloglar amacına ulaştı ve 15 Mayıs'ta Kanada'nın iki bölgesinde, Waterloo ve Vancouver'de aynı anda gösteriler düzenlendi. Haziran'la birlikte de gösteriler dünyanın diğer uçlarına, İngiltere, Yeni Zelanda, Avusturalya, Hollanda ve

Arjantin'e ulaştı. Hindistan'ın başkenti Yeni Delhi'de 31 Temmuz'da Kaltak Yürüyüşü gerçekleştirildi. Türkiye'de örgütlenme çağrılarıysa Mayıs'tan itibaren başladı ama yürüyüşün yapıp yapılmayacağı henüz belli değil. Nedeniyse, toplumun bu isim altında bir yürüyüşü kaldırıp kaldıramayacağı.

Tecavüz, sosyo-ekonomik bileşenleri ne olursa olsun, kadınların her toplumda maruz kaldığı bir suç. Kadınlar her gün sözlü ya da fiziksel tacize maruz kalıyor. Bunu kadınların "açık" kıyafetlerine ya da herhangi bir şekilde kadınların yaptığı bir "yanlış" bağlamaksa, taciz ve tecavüz vakalarını meşrulaştırıyor ve yeni tecavüzlere de uygun bir ortam sağlıyor. Bu tür söylemlerin devlet memurları, hâkimler, yargıçlar, milletvekilleri ya da devletin herhangi bir organının sözcüleri niteliğindeki insanlar tarafından söylenmesiyse, yalnızca erkek egemen söylemin yeniden üretilmesini değil bu tip vakalara karşı alınacak önlemlere şüpheyle yaklaşılmasına da neden oluyor. Olası vakalar için toplumsal ve kamusal caydırıcılık etkisi azalıyor. Kaltak Yürüyüşleri, dünyanın her yerinde egemen olan bir mantaliteye, erkek egemen anlayışa ve tüm söylemlerine karşı yapılıyor. Hareketin adından belli, söylemin önemli olduğunun farkındalar.

Kaza Raporu Yayınlandı

Recep Ersel ERGE

Polonya devletine ait Rus yapımı yolcu uçağı Tupolev, 10 Nisan 2010 sabahı Varşova'dan havalandı. Cumhurbaşkanı Lech Kaczynski'nin yanı sıra Genelkurmay Başkanı, kuvvet komutanları, milletvekilleri, senatörler ve daha onlarca üst düzey yetkili, 1940 Katyn Katliamı kurbanlarını anmak için Rusya'nın batısındaki Smolensk'e gidiyorlardı. Ancak iniş dakikalar kala uçak düştü ve 96 kişiden kurtulan olmadı. Katyn'den tam 70 yıl sonra aynı gün ikinci bir trajedi yaşanıyor. Polonyalılar şok içindeydi ve herkesin aklında aynı soru vardı: "Neden?" Ne olmuştu da Polonya tümünü aynı uçağa bindirdi-

ği devlet erkânını sağ salim taşımakta acze düşmüştü? Hükümet, doğru cevapları bulmak için havacılık uzmanlarından oluşan bir araştırma komisyonu kurup başına da İçişleri Bakanı Jerzy Miller'ı getirdi. İşte bu komisyon bir yılı geçen çalışmanın ardından raporunu tamamladı. Kazaya en büyük neden olarak pilotların teknik yetersizliği gösterildi. Tabii Rus tarafının da hataları vardı, ama Komisyon Rus yetkilileri tek başına suçlayan bir bulguya rastlamadığını açıkladı.

Miller Raporu'na göre, yedi kişilik mürettebattan sadece uçuş mühendisi işinin ehliydi. Pilotların hiçbiri bir Tupo-

lev TU-154'ü güvenle uçurabilecek bilgi ve tecrübeye sahip değildi. Uçağın sistemlerini tanımıyor, sınırlarını bilmiyorlardı. Hava sisli ve Smolensk'te pist ışıklandırması zayıf olduğundan yerle göz teması sağlanamıyordu. Pilotlar göstergelere bakarak alçalma profilini doğru belirleyemediler ve asgari güvenli irtifanın altında kaldılar. Uçağın uyarı sistemini de tanımadıkları için çarpışma ikazını fark etmediler veya görmezden geldiler. Üstelik mürettebat da uyum içinde hareket edemedi. Uçuşun son safhasında kaptan pilot neredeyse her şeyi tek başına idare ediyordu; kuleyle iletişime geçen tek kişi de oy-

du. Çünkü içlerinde Rusça bilen başkası yoktu. Ne var ki Rus kontrolör uçağın doğru pozisyonda olduğuna dair yanlış bilgi verdi. Nihayetinde uçak o kadar alçalmıştı ki piste az bir mesafe kala ormana çakıldı.

Sorumluluğun bir kısmının Cumhurbaşkanı Lech Kaczynski'ye ait olduğu iddiasına gelince... Rapora göre, Cumhurbaşkanı kötü hava koşulları hakkında bilgilendirilmiş ve gerekirse başka bir meydana inilmesi için kendisinden izin istenmişti. Ne var ki Kaczynski pilotlara istedikleri yetkiyi vermedi ve Smolensk'e "mecburi iniş" yapıldı.

Ana muhalefet sinirlendi

Raporun hemen arkasından yapılan bir anket, halkın yüzde 47'sinin raporu tatmin edici bulmadığını ortaya koydu. Bu sonuç şaşırtıcı değil, çünkü Polonya halkının milliyetçi duyguları oldukça yüksek ve kazaya Polonyalı pilotların sebep olduğu düşüncesi fazlasıyla onur kırıcı. Besbelli ki, beklenen açıklama bu değildi. Halkın asıl duymak istediklerini ana muhalefet konumundaki Hukuk ve Adalet Partisi'nin (PiS) Genel Başkanı da olan ölen Cumhurbaşkanı'nın ikiz kardeşi Jaroslaw Kaczynski dile getirdi: "Miller raporu yalanlarla

dolul!" Kaczynski'ye göre pilotların yetersiz olduğu iddiası kesinlikle doğru değil. Kazaya davetiye çıkaran bir Polonyalı varsa o da Başbakan Donald Tusk'ın ta kendisi. Tusk, meslektaşları Putin'le görüşmek için Rusya'ya üç gün erken gitti; hem de Lech Kaczynski'ye tahsis edilen uçuş ekibiyle. Cumhurbaşkanı'na daha az tecrübeli yeni bir ekip verildi. Ancak Kaczynski bir yandan Başbakanı sataşırken Miller Raporu'nun dikkat çektiği pilotların tecrübesizliği görüşünü de kabul hatta teyit etmiş oluyor.

Kaczynski, öte yandan, ikiz Cumhurbaşkanı'nın pilotları Smolensk'e inmeye mecbur bıraktığı iddiasının da başka bir yalan olduğu görüşünde. Ona göre, pilotların başka bir meydana inme isteği hava trafik kontrolörü tarafından Moskova'ya iletilmiş ancak yetkililer Smolensk'e inilmesinde ısrar etmişti. Kazayı kaçınılmaz kılan tek şey buydu. Hava muhalefeti nedeniyle meydan baştan beri uçuşa kapatılmış olsa başka bir yere inilir, felaket önlenbilirdi.

BDT çapında görev yapan Moskova merkezli Devletle-

terarası Havacılık Komitesi (MAK) ise, kendi soruşturmasını aylar önce bitirmiş ve kazayı sadece pilot hatasına bağlamıştı. MAK, Rus yetkililerden bahsedilen kısımlar hariç Miller Raporu'yla da hemfikir. Bu yüzden muhalefet lideri Kaczynski, Miller Raporu'nu "Rus propagandası" olarak nitelendiriyor ve Hükümeti Rusya'ya tavır almaktan korkmakla suçluyor. Parti sözcüsüne göre uçağın enkazı ve uçuş kayıtları Polonya'ya getirilmedikçe gerçek bir soruşturma veya rapordan söz edilmesi mümkün değil.

Raporun etkileri

Ana muhalefetin Miller Raporu'nda beğenmediği bir diğer nokta da, uçağın teknik sorunlarından hiç bahsedilmemesiydi. Ancak raporda VIP uçuşlarından sorumlu olan 36. Özel Hava İkmal

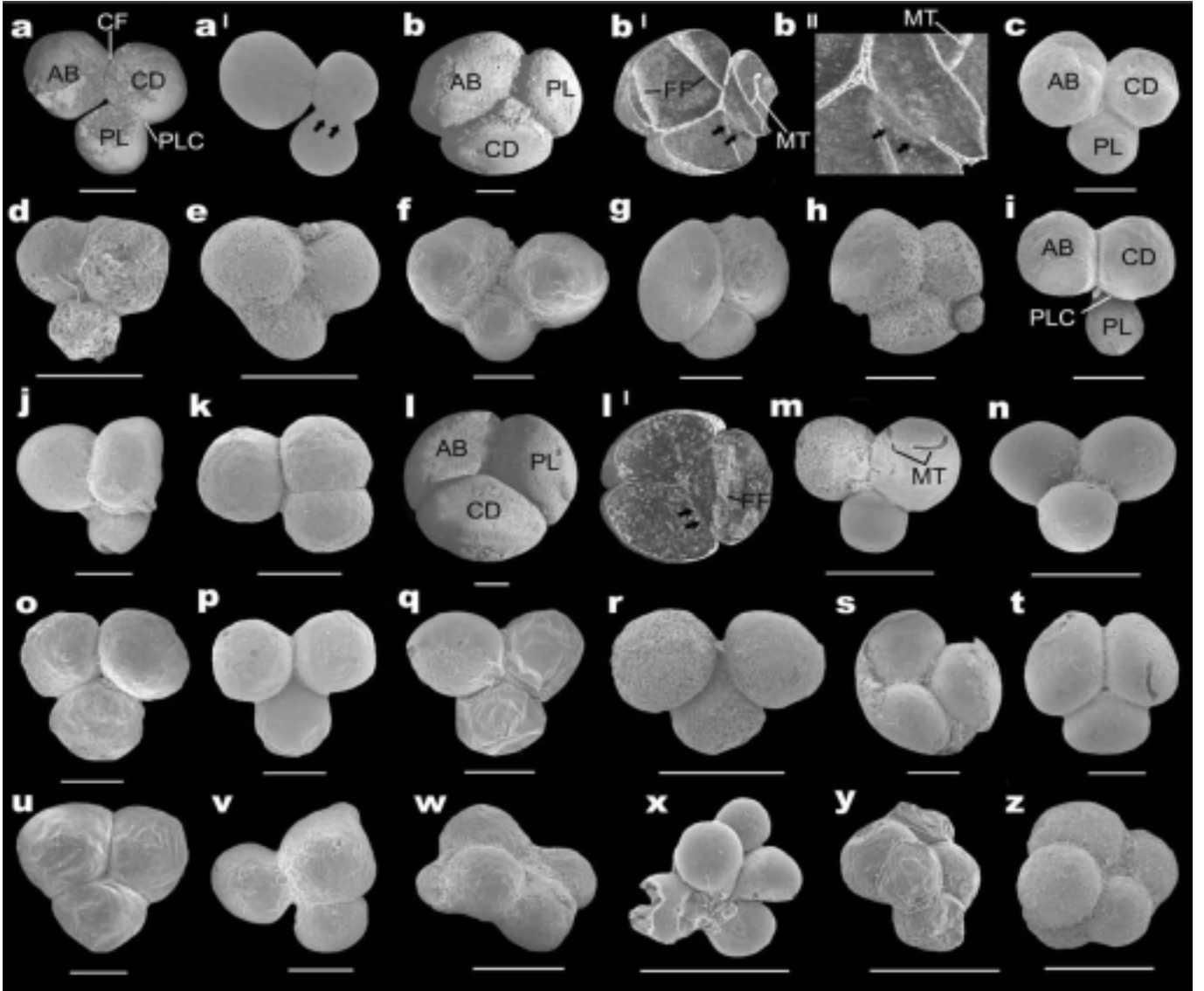
Alayı zaten sertçe eleştirilmişti. Hatta Savunma Bakanı da bu eleştirileri üstlenerek istifa etti. 36. Alay lağvedildi ve pilot eğitimiyle uçuş güvenliğinden sorumlu 3'ü general 13 yüksek rütbeli ko-

mutan emekliye sevk edildi. "Görevi ihmal" iddiasıyla iki komutan hakkında soruşturma açıldı. Suçlamayı reddeden komutanların üçer yıl hapsi isteniyor.

Bu arada, devletin kalan iki

resmi uçağı hangara çekildi. Başbakan, uçuşlarının bir süreliğine ulusal havayolu şirketi LOT ile anlaşmalı olarak yapılacağını duyurdu. Ve Polonya şu anda AB Dönem Başkanlığı'nı yürütüyor.

İnsan Evriminde Yeni Bir Adım? Melez Embriyo

Mühdan SAĞLAM

1997 yılının Temmuz ayında İskoçya'da dünyaya gelen ya da getirilen bir koyun, beraberinde "bilim nereye gidiyor?" sorusunu da getirmişti. Tartışmayı dikkat çekici kılan Dolly'yi herhangi bir koyundan ayırırsa, klonlama yoluyla "üretilmiş" olmasıydı. Üretilmek, tam da Dolly'nin hikâyesine oturan bir fiil. Çünkü Dolly herhangi bir koyun gibi değil, laboratuvar ortamında bir başka memelinin kök hücrelerinin klonlanmasıyla dünyaya getirildi. Bilim dünyasında klonlama çalışmalarının ilk canlı örneği olması bakımından tarihe geçen Dolly'nin ömrü 6 yıl sürdü. Dolly, sessiz sedasız dünyadan ayrıldı fakat onu üreten bilim adamları araştır-

malarına hız kesmeden devam etti.

Şimdi dünya kamuoyu yeni bir tartışmayla hem Dolly'yi anıyor hem de kök hücre çalışmalarının geldiği noktaya kaygıyla ya da hayretle yaklaşıyor. Kafalarda olan soru "bilim nereye gidiyor"dan bilimin ve insanın katkısıyla "dünya nereye gidiyor" a evrilmiş durumda.

Gerçekten de, geçtiğimiz ay İngiliz Avam Kamarası'nda 119 ret oyuna karşı 355 oyla kabul edilen "İnsan Embriyolojisi ve Dölllenme Yasası", Dolly'yi hatırlamaktan çok insanın evrimin geldiği noktanın sorgulamasını sağladı. Tartışmaların toplumu iki zıt kampa ayırmasının altında yatan nedense, bu metnin

içeriği. Zira Darwin'in evrim teorisinin formülü laboratuvar ortamında yeniden, farklı bir müdahaleyle yazılıyor sanki.

Önümüzdeki haftalarda Lordlar Kamarasından da geçerek yasallaşması beklenen tasarı, insan ve hayvan yumurta-spermlerinin farklı çeşitlerde kullanılmasıyla gerçekleştirilen çalışma çerçevesinde hibrid embriyo ya da Cytoplasmic hibrid embriyo uygulamalarının önünü açacak. Böylece başta Parkinson ve Alzheimer gibi genetik sebeplerden kaynaklanan hastalıkların tedavisi için yeni bir yol haritası hazırlanmış olacak.

İngiltere'deki tıbbi araştırmaların çerçevesini oluşturan

İnsan Embriyolojisi ve Dölllenme Yasası, aslında 90'lı yıllardan bu yana tartışılıyor. Ada kamuoyu kök hücre çalışmalarına 2007'de yüzde 60'lara varan oranlarda destek belirtmişti ve bu desteği dikkate alarak Britanya parlamentosu da çalışmaların önünü açmıştı. Kök hücre çalışmalarında kat edilen ilerlemenin bir basamağı da hibrid embriyoların üretilmesi oldu. Temmuz'da yapılan oylama, hibrid embriyo üretimine devam edilip edilmeyeceği konusunda. Lordlar Kamarası da "yola devam" kararı alırsa, King's College ve Newcastle Üniversitesi'nin araştırmalara başlayacağı belirtiliyor.

Melez (hibrid) embriyolar nasıl üretiliyor

İnsan hücresinin temel bileşeni çekirdek, tüm genetik geçmişi bulunduran DNA'sıyla birlikte dişi bir hayvan (inek ya da tavşan) yumurtasına enjekte ediliyor. Enjeksiyonun ardı sıra dişi yumurta-

nın genetik özellikleri yok ediliyor. Böylece hayvan yumurtasının insan DNA'sının konukevi olması sağlanıyor. Konukevi haline gelen hayvan yumurtası, bu andan itibaren vücut dokuları kromo-

zom farkı gösteren, iki ayrı türe ait özellikler taşıyan bir embriyo haline geliyor. Bu evrede dişi hayvan yumurtası yüzde 99.9 insan hücresi özelliği gösteriyor. Embriyo, elektrik akımları uygulan-

arak, yapay olarak mitoz bölünmeye uğrattılıyor ve laboratuvar ortamında beklemeye bırakılıyor. Bu şekilde de doku oluşumuna olanak tanıyacak kök hücreler yaratılmış oluyor.

Tartışmalar ve cepheler

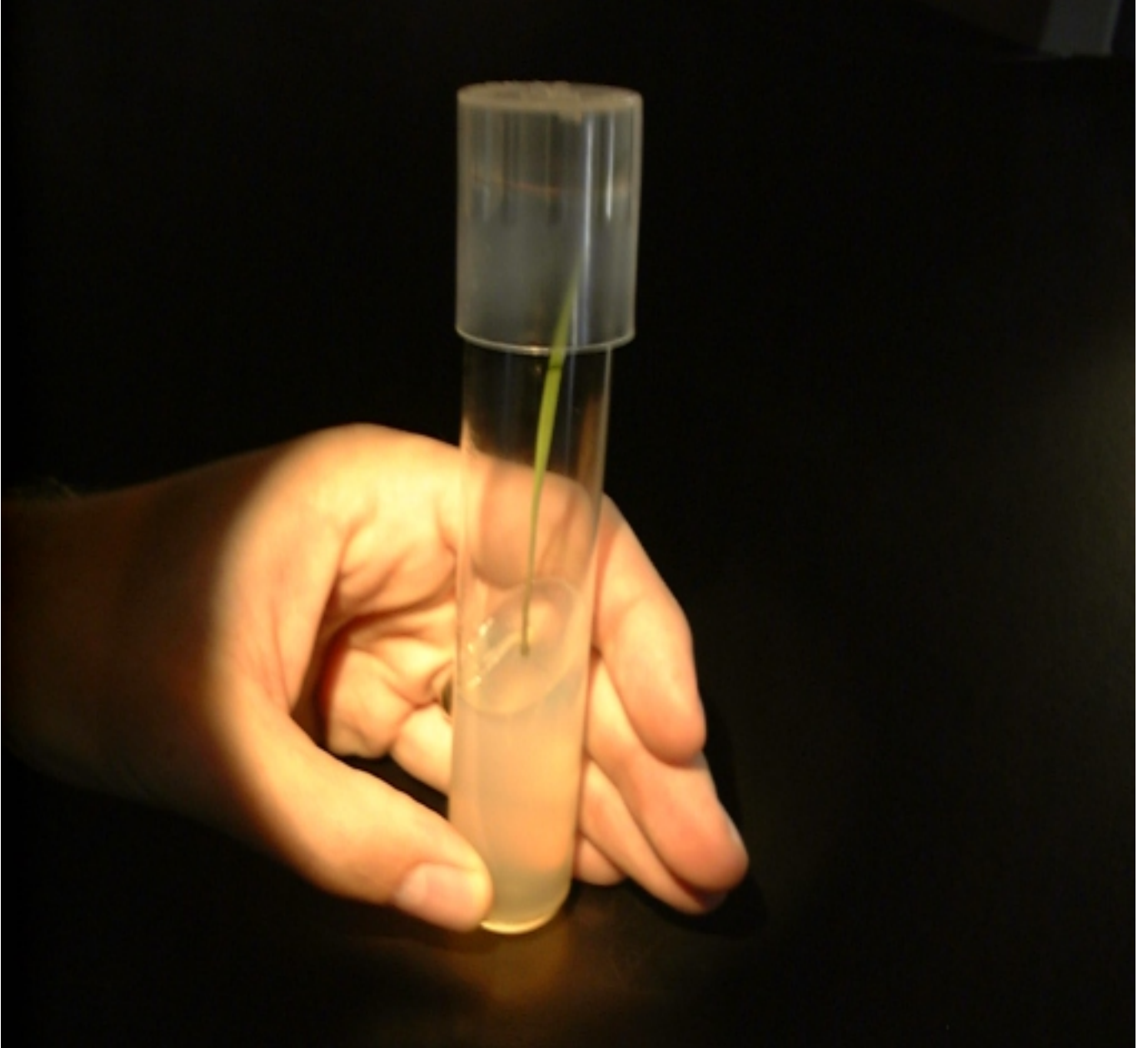
İnsanlığın gelişiminin uzun yolculuğunda avam kamerasından çıkan karar, bir yasa tasarısı olmanın ötesinde bilim ve din/felsefe tartışmasını da yeniden alevlendirdi. Bu çalışmaların insanlık onuru ve ahlakıyla bağdaşmadığının altını çizen karşıt cephe, deneylere ilişkin farklı argümantasyonlara giderek kamuoyu üzerinde etkili olmaya çalışıyor. Muhafazakâr cephe olarak anılan grup, bu çalışmaların doğanın kanununa bir müdahale olduğunu, yasa tasarısına "doğa insan içindir" şiarının hayata geçirildiğini savunuyor. Katolik kilisesinin de içinde bulunduğu grup, Tanrı'nın yarattığı insan ve hayvanların deney amaçlı bir şekilde laboratuvar ortamında testlere tabi tutulmasının dine ve Tanrı'ya büyük bir hakaret olduğunu belirtiyor.

Özellikle "seküler" karşıtların söylemini kuvvetlendirdiği bir başka noktaysa, insan embriyosunun ahlaki yönüne ilişkin. İnsan embriyosunun neslin devamlılığında ve insanın varlığında sadece bir araç değil, aynı zamanda bir ahlaki değer olduğunu ve insanın kutsalı sayılan bu değerinin araştırma malzemesi yapılmasının da insan haklarına bir saldırı olduğu savunuluyor. Melez embriyo üretimine karşı çıkılmasının bir başka nedeni de, bu çalışmaların varacağı noktaya ilişkin belirsizlik. Halihazırda var olan çalışmaların ilerletilmesine izin verildiği takdirde, bir sonraki sürece Frankensteinların damgasını vuracağı fikri en büyük endişelerden birisi.

Bilim dünyasıysa, araştırmaların amacına ulaşabilmesi için kat edilmesi gereken

uzun yola dikkat çekiyor. Yapılan çalışmalardan hangi verimlilikte yararlanılacağı ve istenen dokuların alınıp alınmayacağına belirsizliğine dikkat çeken araştırmacılar, önemli de bir uyarıda bulunuyor: Belirli hastalıkların tedavisinde kullanılacak olan bu yöntemin beraberinde yeni hastalıklar getirip getirmeyeceği belli değil: "İnsanların konuya ilişkin kaygılarını değerlendirdiğimizde, olumsuz görüşlerin büyük bir kısmının yanlış bilgilendirmeden kaynaklandığını gördük. İnsan, yarı insan, yarı hayvan yaratıklar yarattığımızı sanıyor. Üretilenler bilim için üretilen hücreler sadece. Bu çalışmalar çerçevesinde hayvan yaratmayı asla düşünmedik." Bu sözler, Kings' College'da araştırmaları üreten kurul üyelerinden Profesör Chris Shaw'a

ait. Profesör Shaw ile aynı görüşü paylaşan destekçi grup, çalışmaların pek çok yönden insanlığa büyük yarar sağlayacağını düşünüyor. Deneylerde ilk olarak insan yumurtalarının kullanılmasının sadece hayvan yumurtaları ve insan spermelerinin kullanıldığının altı çiziliyor. İnsan embriyosuyla kullanılan hayvanların embriyosundaki yapısal benzerlik, çalışmaların desteklenmesinin bir diğer gerekçesi. İnsan ve hayvan haklarının ihlal edilmediğini, çünkü üretilen embriyoların insan ya da hayvan olarak gelişmesine izin verilmeyeceğini vurgulayan araştırmacılar, yanlış bilgilendirme ve vesveselerle bilimsel gelişmenin önün tıkanıldığını ifade ediyor.

Dünyada durum

Dünya kamuoyunun gündemine İngiltere'deki tartışmalarla gelen hibrit embriyo çalışmaları, aslında ilk olarak 2003'te Çin'deki Şanghay Üniversitesi Tıp Fakültesinde başarıyla gerçekleştirildi. Benzer şekilde aynı yıl içerisinde Amerikalı bilim insanı

Panayiotis Zavos da insan-inek karması bir embriyo ürettiğini duyurdu. 2004'te de ABD'deki Minnesota Mayo Klinik'te domuz-insan kan hücresi üretildi. Çalışmaların yapılmasındaki en önemli etkenlerden olan Parkinson'la ilgili San Diego'daki Salk Enstitüsüne bağlı

araştırma birimi, yüzde 1 insan hücresi taşıyan fare ürettiklerini duyurdu. Öte yandan dünyanın birçok ülkesinde hibrit embriyo üretilmesi yasak. Avrupa kıtasında da başta Fransa, Almanya ve İtalya olmak üzere pek çok ül-

ke, hibrit embriyo üretilmesini yasaklamış durumda. Sağlık politikası ve bilimsel araştırmalarına ciddi miktarda fon ayırmakla beraber, AB de bu fonların hibrit embriyo üretilmesinde kullanılmamasını yasaklıyor.

İflastan Önce Son Çıkış?

Eurobond

Esra AKGEMCI

Euro Bölgesi'nin yaşadığı ekonomik krizle ilgili tartışmalar dönüp dolaşıp AB'nin mali birlik olmayı ne kadar başarabildiği noktasına geliyor. Her krizin ardından Avrupalı liderler birlik mesajları veriyor, kriz için sunulan reçetelerin hepsi de daha fazla birlik olmaktan, daha fazla özveriden geçiyor. Başka bir ifadeyle parasal birlik, mali ve siyasi birlik olmadan

ayakta durmakta zorlanıyor. Avrupalı liderler, Euro Bölgesi'nin dağılmasını önlemek için her krizin ardından egemenliklerini bir miktar daha devretmek zorunda kalıyor. Bugün gelinen noktada, borç krizinin mevcut istikrar programlarıyla aşılmasının pek mümkün olmadığı ortada. Öyleyse şimdi Avrupa'nın önünde iki seçenek var: Ya ortak para biriminin çökmesini

önlemek için gerekli mali birlik sağlanacak ve Kuzey Avrupa'nın gelişmiş ülkeleri Güney Avrupa'nın borçlu ülkelerinin yükünü üstlenmeye devam edecek ya da Euro Bölgesi'ni tehdit eden bu riskli ülkeler ortak para biriminden çıkarılmak zorunda kalacak, yani herkes kendi yoluna gidecek... Bu kararı esas olarak vermesi gereken ülkeler, dev ekonomisiyle

Avrupa'nın yükünü en çok çeken Almanya. Fakat Merkel hükümeti, bu iki kaçınılmaz seçenektan birine yönelmekten, hala yürürlükte olan istikrar programlarının başarılı olacağını umuyor ve zaman kazanmaya çalışıyor. Oysa Merkel'in de dediği gibi "Euro Bölgesi yeni bir sayfaya giriyor" ve bu yüzden karar alma zamanı yaklaşıyor.

21 Temmuz kararlarının ardından

Euro Bölgesi'nde yaşanan ekonomik krize ilişkin 21 Temmuz'da gerçekleştirilen Olağanüstü Avrupa Konseyi Zirve Toplantısı'nın yankıları sürüyor. Zirveden Euro'nun geleceğine ve özellikle Yunanistan'ın durumuna dair önemli kararlar çıkmıştı. "21 Temmuz kararları" olarak anılan ve çokça tartışılan bu kararlara göre, Euro Bölgesi'ni kurtarma paketi olarak kabul edilen 440 milyar Euro'luk AB İstikrar Fonu' nundan (EFSF) yararlanan Yunanistan, İrlanda ve Portekiz, bundan sonra daha düşük faiz ve daha uzun vadelerle kredi almaya devam edecek. Vadesi gelen tahviller 15 yıla kadar ertelenecek, faizler yüzde 3.5'e düşürülecek ve son

olarak Yunanistan için ikinci bir kurtarma paketi oluşturulacak. Bununla birlikte hazine bonoları Avrupa Merkez Bankası'nın (ECB) bilgisi dahilinde ikinci el tahvil piyasasında işlem görecektir -ki ilk kez başvurulacak bu yöntem, Almanya'nın kesinlikle karşı çıktığı bir düzenleme. Almanya'nın önerisiyse, Euro Bölgesi için mali disipline aykırı davranan ülkelere yaptırımlar uygulayabilecek bir "İstikrar Konseyi" kurulması ve üye ülkelerin rekabetçilik testlerine tabi tutulması. Yunanistan Başbakanı Papandreu'nun "ya batma ya da çıkma zirvesi" dediği bu zirvede alınan kararlar, özetle, EFSF'nin hem işlevinin hem de miktarının artırılma-

sını öngörüyor. Bu da demek oluyor ki, şu ana kadar hiçbir sonuç alınamayan mevcut istikrar programı aynı istikrarla uygulanmaya devam edecek. Bu kararlar ne piyasaları rahatlatmaya yetiyor, ne de bu istikrar fonunun yükünü omuzlayan Avrupa halklarını memnun ediyor. Yunanistan için ikinci "Marshall Planı" olarak değerlendirilen 160 milyar Euro'luk ek paketin de bu ülkedeki iflası önlemeye yetmeyeceğine kesin gözle bakılıyor. Zirve kararlarının yürürlüğe girebilmesi için AB üyesi ülkelerin parlamentolarından onay çıkması gerekiyor ve çokça tartışılan ve kuşkuyla karşılanan bu kararların çoğu parlamentodan geçmesi de zor görün-

yor. Diğer taraftan borç krizine sürüklenme riski yüksek olan İtalya ve İspanya için de Avrupa Merkez Bankası devreye girecek ve bu iki ülkenin hazine tahvillerini satın alarak piyasaları rahatlatmaya çalışacak. Yine de bütün bu öneriler, günü kurtarmaya yönelik geçici çözümler sunmaktan öteye gidemiyor. Oysa şu sıralar Avrupa'nın gündeminde 21 Temmuz kararlarının yarattığı hayal kırıklığının ötesinde, sıkı bir mali birlik kurulmadan borç krizinin atlatılamayacağına dair ciddi endişeler var. Bu tarz sıkı bir birliğe giden yol da ortak tahvillerden geçiyor.

E-tahvil önerisi

Nobel ödüllü ekonomist Joseph Stiglitz dahil birçok uzman tarafından desteklenen ve krizden tek çıkış yolu olarak gösterilen öneri, "Eurobond" olarak adlandırılan Euro Bölgesi ortak tahvili (E-tahvil) çıkarılması. Bu öneriyi ilk kez gündeme getiren, Lüksemburg Başbakanı Jean-Claude Juncker ile İtalya Maliye Bakanı Giulio Tremonti'nin 6 Aralık 2010'da Financial Times'da yayınlanan ortak makaleleri oldu. Makalede söz konusu tahvilin Avrupa Borç Kurumu adlı bir kuruluş tarafından ihraç edilebileceği, tüm AB üyelelerinin tahvil ihracının yarısı kadar bir ihraç yapılarak derin bir piyasa oluşturulabileceğini savunuluyordu. E-tahvil önerisi, bölgedeki borç krizi sonrasında atılmış ilk yapıcı fikir olarak öne çıkmış ve heyecanla karşılanmıştı. Fakat Almanya Başbakanı Angela Merkel'in bu tür bir tahvile sıcak bakmaması ve Euro Bölgesi'nin ortak tahvil ihraç etmesinin Lizbon Antlaşması'na aykırı olduğunu vurgulamasıyla, öneri yeterince destek bulamadı. Ne var ki borç krizinde gelinen nokta, mevcut durumun sürdürülemez olduğunu gösteriyordu ve Euro'nun geleceğini ga-

ranti altına almak için E-tahvil gibi seçeneklerin yeniden değerlendirilmesi gerektiğine dair bir kanı oluşmaya başladı. İngiltere Maliye Bakanı George Osborne, bu ay İngiliz Daily Mail gazetesi için kaleme aldığı makalede, Euro Bölgesi'nde ortak tahvil gibi uygulamalarla mali uyumun artırılması için çağırıda bulundu ve E-tahvil'le ilgili tartışmaların canlanmasına yol açtı. Bir yanda bu tarz girişimlerin daha iyi koordine edilmiş bir görüntü vereceği görüşünde olanlar, diğer yanda bunun sembolik bir önlem olmanın önüne geçemeyeceği, hatta ortak tahvilin sunulduğu ortamda Euro Bölgesi'ndeki dengesizliklerin derinleşeceği görüşünü savunanlar var. Örneğin ECB Başekonomisti Jürgen Stark'a göre, ortak tahvil ihracıyla Euro Bölgesi'ndeki tüm ülkeler birbirlerinin borçlarından sorumlu hale gelecek, böylece bölge bir transfer birliğine dönüşecek ve bu da yanlış teşviklerin ortaya çıkmasına sebep olacak.

AB Komisyonu Başkanı Jose Manuel Barroso ise, bu fikrin yeni olmadığını, daha Euro doğmamışken Jacques Delors tarafından ortaya atıldı-

ğını vurguladı. Bugüne kadar bu konuda siyasi bir uzlaşma sağlanamamasının nedeniyse, ortak tahvil meselesinin teknik olmaktan çok siyasi bir tercihe dayanması. Teknik olarak tahvil kendi başına hiçbir şeyi çözmezse de, asıl önemli etkisi siyasi açıdan olacak. Mali birliğe giden yolda ilk adım olarak görülen ortak tahvil uygulaması, ekonomi politikalarında üye ülkelerin daha sıkı işbirliği yapmasını gerektirecek, birlik görüntüsü Euro Bölgesi ülkelerine karşı spekülasyonları engelleyerek krizin aşılması için gerekli olan güven ortamını sağlayacak. En azından temenni böyle. Ortak tahviller, yüksek borç yüküne sahip Euro Bölgesi ülkelerinin piyasalardan tekrar borçlanabilmesini sağlayabilir. Fakat bu mali uyum, neredeyse federalizme yakın bir bütünleşme ve ulusal vergi sistemi ve harcamalar konusunda egemenliğin büyük ölçüde devredilmesi anlamına geliyor. Öncelikle AB tarafından yürütülen tek bir maliye politikasının hayata geçirilmesi, bütçesine uymayan hükümetlere ağır yaptırımlar uygulanması gerekecek.

Ortak tahvil ihracına karşı

Almanya'daki olumsuz tutum uzun süredir bilinmekteyken, pek çok Güney Avrupa ülkesi ortak tahvil çıkarılmasına, böylece ulusal borçların yükünün tüm Euro Bölgesi tarafından üstlenilmesine destek veriyor. Mesela İtalya Maliye Bakanı Giulio Tremonti, Avrupa'daki borç krizine en iyi çözümün E-tahvil olacağından kesinlikle emin. Almanya ise borçlu ekonomilerin yükünü paylaşmaya yanaşmıyor. Alman İfo Enstitüsü'ne göre, ortak tahvil Alman vergi mükelleflerine yıllık 47 milyar Euro yük getirecek. Alman kamuoyunda özellikle Yunanistan'a yapılan yardımlar karşısında "Hans çalışsın, Yorgo yan gelip yatsın" tepkisi sürdükçe, Merkel hükümetinin bu yönde yeni bir adım atması zor görünüyor. Yine de birçok ekonomist, Almanya'nın eninde sonunda E-tahvil fikrini kabul etmek zorunda kalacağını, başka türlü borç krizinin üstesinden gelinemeyeceğini savunuyor. Avrupa Komisyonu'nun ekonomiden sorumlu üyesi Olli Rehn, önümüzdeki ay E-tahvillerle ilgili yeni bir teklifte bulunacak ve konu muhtemelen uzun süre tartışılmaya devam edecek.

Muhteşem ikili iş başında

Fransa Cumhurbaşkanı Nicolas Sarkozy ve Almanya Başbakanı Angela Merkel, bütün bu tartışmalar sürerken, borç krizinde son durumu değerlendirmek için 16 Ağustos'ta Paris'te bir araya geldi. Kritik zirvede E-tahvil ihraç edilmesi ve EFSF'nin artırılması önerilerini reddeden ikili, kendi reçetelerini açıkladı: Ülke borçlarını kontrol için Euro Bölgesi ekonomi yönetimi kurulmalı, ayrıca bundan sonra para transferlerinden "finansal işlemler vergisi" alınmalıydı. "Almanya ve Fransa'nın Euro'yu korumak için özel sorumluluklar üstleneceğini" söyleyen iki lider, görüşmenin ardından AB Konseyi Baş-

kanı Herman Van Rompuy'a da ortak bir mektup yazdı. Mektupta, AB'nin bütçelerini düzene sokamayan Euro Bölgesi ülkelerine yapısal ve uyum fonu ödemelerini kesmesi gerektiği fikri dile getiriliyor.

Kamu borçlarını ve bütçe açıklarını azaltmayı hedeflediklerini söyleyen ikilinin teklifleri arasında, Euro Bölgesi üyelerinin tamamının 2012 yaz dönemine kadar anayasal düzenlerinde finansman dengesini taahhüt etmeleri de var. Ortak tahvil konusunda da, Sarkozy, Merkel'le görüş birliği içinde ve Eurobond'ların kamu borçlarının kontrolünde işe yaramayacağını düşünüyor. Merkel ise

"Avrupa'nın henüz son çareye başvurduğunu düşünmüyorum ve bu sorunu tek bir bing-bang politikasıyla çözebileceğimizi sanmıyorum" diyor.

İki lider ayrıca, kurulmasını istedikleri Euro Bölgesi ekonomi yönetiminin başına da AB Konseyi Başkanı Herman Van Rompuy'un geçmesini öneriyor. Böylelikle, Van Rompuy devlet ve hükümet başkanları düzeyinde Euro Bölgesi'nin liderliğini üstlenmiş olacak. Malum, Euro Bölgesi maliye bakanları, Lüksemburg Başbakanı Jean-Claude Juncker başkanlığında Eurogroup adı altında yılda iki defa bir araya geliyor. Fakat Juncker'in Eurogroup

başkanlığı 2012'de sona erecek ve bunun yerine Euro Bölgesi Başkanlığı için iki buçuk yıl görev süreli bir makam oluşturularak Van Rompuy'a daha yetkili bir pozisyon verilecek. Avrupa basınında şimdiden "Mr. Euro" olarak anılmaya başlanan Van Rompuy, 21 Temmuz'daki olağanüstü Euro Bölgesi toplantısına da başkanlık etmişti. E-tahvil tartışmasında Almanya ve Fransa'dan yana tavır koyarak ortak tahvil çıkarılmasına ve kurtarma fonunun miktarının artırılmasına karşı çıkan Van Rompuy'un Euro yönetiminin başına geçecek olması, Avrupa'da izlenecek yol haritasını da az çok göstermiş oluyor.

içtimaiyat

Bağbozumu

Erbil ERTÜRK

Avrupa'nın değişik bölgelerinde, iklim özellikleri ve toprak yapısının değişimine bağlı olarak temmuzdan eylüle

kadar uzanan bir bağbozumu etkinliğinden söz etmek mümkün. Her ne kadar toplanan üzümler ve bu hasadın

kutlanış biçimi yörelere göre kimi farklılıklar gösterse de, bu tarımsal, daha doğrusu toplumsal etkinliğin özünün

çok eski çağlardan beri her yerde benzer şekilde hissedildiğini söylemek mümkün gözüküyor.

Eylüle yoktur sözüm, getirir ayva üzüm

Özellikle iklim koşullarına göre değişiklik gösteren bağbozumu, Avrupa'da daha çok eylül ayıyla özdeşleştiriliyor. Bu durum Fransız kültüründe o kadar belirgin ki, Fransız Devrimi'nden sonra her şeyi olduğu gibi zamanı da kendi kontrolü altına almak isteyen burjuvazi, hazırladığı cumhuriyet takviminde 21 eylül-22 ekim tarihleri

arasına kabaca "bağ bozumu dönemi" şeklinde tercüme edebileceğimiz "vendémiaire" adını veriyor. Fransızlar için teşkil ettiği ulusal gurur bir yana, şarabın çok eski zamanlardan beri pek çok farklı kültürde temel bir besin olarak yerini aldığı görülmüyor. Son derece besleyici ve dayanıklı olması ve oda sıcaklığında bile yıllarca bek-

leyebilmesi, şarabı günümüzün teknolojik imkanlarının bu lun ma dığı çağlarda önemli bir gıda maddesi olarak öne çıkarıyordu. Öte yandan, üzüm ve üzüm ürünlerinin yaygınlığını Akdeniz coğrafyasıyla sınırlandırmamak gerek. Karadeniz'in çevresindeki Doğu Avrupa ülkeleri de (Ukrayna, Moldova ve hatta Gürcistan ve Ermenistan)

üzümleri ve kanyaklarıyla gurur duyan ve kanyağı sofralarında temel bir besin kaynağı olarak kabul eden bir kültüre sahip. Dolayısıyla üzümün Avrupa mutfaklarında böyle köklü bir yer tutması, tarım politikaları konusundaki hassaslığı malum AB'nin konuyla ilgili oldukça detaylı bir mevzuat ortaya koymasına yol açıyor.

Avrupa'da bağbozumu şenlikleri

Şarabın Fransız mutfağında ki merkezi konumu ve Fransız mutfağının da Fransızlık kimliğinde çok önemli bir yer tutması, bağbozumu etkin-

liklerinin neden daha çok Fransız kültürü tarafından sahiplenildiğini bir nebze olsun açıklıyor. Fransa içindeki pek çok bağbozumu şenliğinin

yanı sıra, en köklü ve geleneksel şenlik İsviçre'nin Neuchâtel kentinde yapılıyor. 1902'den beri günümüzdeki haliyle kutlanan bu şenlikler,

Avrupa'da tek örnek değil. Aynı coşkuyla olmasa da Avrupa'nın çeşitli yerlerinde bağbozumu şenliklerle kutlanıyor.

Bacchanales

Orta Çağ'da bağbozumu şenlikleri, genel olarak Bacchanales adıyla anılırdı. Bu deyişin "bacchus" ve "anales" sözcüklerinin bir birleşimi olduğu ve de ufak bir yorum-samayla "bachus yılı" anlamına geldiği söylenebilir. Orta Çağ Avrupa halkları nezdinde Bacchus'un ne anlama geldiğini kurcaladığımızda, hikayenin en başına, günümüz Batı kültürünün ilk tomurcuklandığı yer olduğu kabul gören Antik Yunan'a ula-

şıyoruz. Bu bağlamda, Roma pagan kültüründen dolayım-lanarak Orta Çağ'daki Hıristiyan Avrupa'da kendini orijinal çağrışımlarından soyutlamış bir halde gördüğümüz Bacchus, aslında Yunan mitolojisinin belki de en renkli tanrısı olan Dionysos'tan başkası değil. Söylentiye göre Denizli'nin günümüzde de üzümüyle ünlü küçük ilçesi olan Çal'lı Dionysos, Zeus'la Semele'nin oğludur. Bir fani olan Semele, hamile olduk-

tan sonra duyduğu Zeus'un tanrı olduğu gerçeğine inanamaz ve ondan bunu kanıtlamasını ister. Zeus'un Semele'ye tüm ihtişamını sergilemese, hamile Semele'nin tutuşup yanmasına neden olur. Zeus, cenin halindeki Dionysos'u alarak onu kasiğında taşır ve bu sebeple Dionysos yeniden doğuş tanrısı olarak da anılır. Yine de esas ününü bağbozumu ya da şarap tanrısı olmasına borçlu olan Dionysos, Antik

Yunan'da onu anmak için yapılan bağbozumu şenliklerinin kendi içinde evrilmesiyle oluşan tiyatronun da öncüsü olmuştur. Üzüm, bağbozumu ve müziği temsil etmesinin yanı sıra, Dionysos aynı zamanda aşırılıkların da tanrısıdır. Tepki ve direnç, Dionysos'un en temel özelliği olarak belirirken, bu özellikler ilerleyen dönemlerde modern felsefe tarafından daha farklı anlamlandırılmaya tanık olacaktır.

Batı felsefesinde Apollon - Dionysos ayrımı

Batı felsefesini anlamlandırma çabası içindeki Nietzsche, iki ana düşünce okulu belirlemiş ve bu çizgileri Antik Yunan'a kadar uzatmıştır. Her büyük Batılı düşünür gibi önce Yunan mitolojisini düzenlemeye koyulan Nietzsche, bu bağlamda Apollon'u "biçimle", Dionysos'u ise

"uyumla" eşleştirir. Apollon düş, hayal etme ya da zihinde canlandırma anlamına gelirken, Dionysos ise esrime, kendinden geçme edimleriyle açıklanır. Nietzsche'nin kendi ifadesiyle, "Dionysos, varlığın özünü sezgiyle kavramaya, Apollon ise sezgiyle kavranan özün dışı, yani gö-

rünen dünyaya etki ettirmesine yarar." Tiyatronun doğuşuna da ön ayak olan müzik tanrısı Dionysos, insanın esrime yoluyla evrendeki gerçekliği keşfedip bunu açıklamaya çabası olarak sanatsal düşünceye de kaynaklık eder. Nietzsche'nin bu anlam çizgisi içinde başlattığı felsefe

okuması, sonuna kadar desteklenmesi çok mümkün olmayan bir çizgi olsa da, Dionysos'un Yunan mitolojisi içinde yerini bulması açısından oldukça önemli bir yaklaşım olduğunun hakkını vermek gerek.

Bağbozumu

Her ne kadar AB, son derece didaktik bir şekilde, sağlık standartlarından satış biçimine kadar bağbozumunu kontrol altına almaya çalışsa da, aslında bağbozumu imgesi kendini tam da bu bürokratik dilin karşısında konumlandırıyor. Bağbozumu, bu bağlamda Avrupa kültürü içinde çok önemli bir yere

oturuyor: Bir yandan ilk çağlardan bu yana hasat sonrası şenliği imgesini beslerken, öte yandan şarabın şişede durduğu gibi durmamasından dolayım-lanarak bir tepki, bir siyasal eleştiri kültürüne temel oluşturuyor. Özellikle sosyal iletişim olanaklarının sınırlı olduğu dönemlerde, tiyatronun belki de tek

siyasal hiciv aracı olması ve bağbozumu tanrısı Dionysos'un tiyatroyla ilişkisi düşünüldüğünde, bağbozumu Batı sosyal düşüncesi içinde kendine oldukça özel bir yer ediniyor. Günümüzde bağbozumu şenlikleri, daha çok butik şarap tadım günlerine dönmüş olsa da, unutmamalı ki Avrupa düşüncesi içinde

bağbozumu imgesi, her zaman gülme ve esrimeyi çağırıştırıyor ve dolayısıyla, otoriteyi ciddiye almama/eleştirme üzerinden insanın düzen uğruna kurban edilmediği (Platon geliyor akla) bir sosyal tahayyül arayışına tekabül ediyor.

Portre

Nazlı AKGÜN

Józef Konrad

1890'da Afrika yolculuğuna çıkan Conrad, günlüklerinde sömürgecilige duyduğu derin nefretten söz eder. Kongo nehriindeki seferi, ünlü *The Heart of Darkness*'a ilham verir. Batı rasyonalizmiyle emperyalizmine yönlendirilmiş en derin eleştirilerden olan eser, yerlilere yapılan zulmün karanlığından ve her insanın içinde gizli olan kötülük yapma arzusundan bahsetmektedir. İnsan doğasını yakından inceleyen Conrad, bu eserle edebiyat kariyerinin doruğuna ulaşır.

Polonya asıllı İngiliz yazar ve gemici Józef Teodor Konrad Korzeniowski, 3 Aralık 1857'de Berdychiv şehrinde son derece yurtsever bir ailenin tek çocuğu olarak dünyaya geldi. Victor Hugo, Shakespeare ve Charles Dickens gibi yazarları Lehçeye kazandırmış bir aydın olan babası Apollo Korzeniowski, aynı zamanda politik oyun yazarıydı. Polonya'daki 1863-64 Ocak Ayaklanması'nın da liderlerinden olan

babası, Çarlık Rusya'ya karşı isyanlara destek verince Rus yetkililerce tutuklanarak Sibirya'nın Wologda kentine sürgün edildi. Ailece geldikleri bu kentte iklim alışık olmadıkları kadar soğuktu ve 1865'te anne Evelina tüberkülozdan hayatını kaybetti.

Annesinin ölümünün ardından Cracow'a yerleşen Józef, zamanını babasıyla birlikte İngilizce romanların Lehçe ve Fransızca çevirilerini

okuyarak geçiriyordu. Üç senenin ardından babasını da kaybeden Józef, bu kısa sürede edebiyata ve deniz hikayelerine özel bir sevgiyle bağlanmıştı. On bir yaşında kimsesiz kaldığında ona Cracow'da yaşayan dayısı Thaddus Bobrowski sahip çıktı. Dayısının tuttuğu özel öğretmenlerden Latince, Yunanca, coğrafya ve matematik gibi dersler alan Józef, dadısı Matmazel Durand'dan Fransızca öğrenmektey-

di. Huzursuz bir ruha sahip olduğundan ders çalışmaktan çok çabuk sıkılıyor ve kendisine kızan öğretmenine en büyük hayalinin bir gün coğrafya derslerinde öğrenip de merak ettiği "Kara Kıta"ya gitmek olduğunu söylüyordu. Józef 17 yaşına girdiği 1874'te, Rusların Korzeniowski ailesinin son ferdine zarar vermesinden endişe eden dayısı tarafından Marsilya'ya gönderildi. Fiziksel ve ruhsal açılarından sağlıklı olmadığı-

dan, doktorların tavsiyesi üzerine gençlik yıllarını açık denizlerde geçirdi. Fransız deniz ticaret filosunun önemli bir limanı olan şehirde gemici olarak iş buldu. İleride yazacağı hikâye ve romanlarının pek çoğuna konu ve tema sağlayacak denizcilik hayatı da böylece başlamış oldu. Romanlarındaki kahramanlar da kendisi gibi yalnızdı, özgürlüğü arıyordu. Marsilya'da geçirdiği dört yılın ardından başarısız bir intihar girişiminde bulunan Józef, daha sonra İngiltere'ye gitti. Buraya geldiğinde yalnızca birkaç kelime İngilizce bilse de, İngilizce eserler okuyarak dilini geliştirdi. Yirmi yaşından sonra öğrendiği bu üçüncü dilde yazmaya başladığıdaysa, tepkisi "bu dil beni çağırmıştı" olacak ve artık yazılarını Joseph Conrad ismiyle imzalayacaktır.

1884'de kaptanlık sertifikasını alan Conrad, 1886'da İngiliz vatandaşlığına geçti. Yılın büyük bölümünü geçirdiği seferlerinde Avustralya, Hindistan, Singapur, Cava Adası ve Borneo gibi uzak ve "egzotik" yerleri görme fırsatı buldu.

Karaya çıktığı zamanlarda dergi ve gazetelere yazılar yazan Joseph'in İngilizce kaleme aldığı bu yazılarını okuyanlar kendisini ilk başta alaycı bir tavırla karşılasalar da, Conrad'ın İngiliz dilinin usta yazarlarından olmasına hiçbir şey engel olamayacaktı. 1889'da katıldığı bir seferde sırtını incitince bir süre dinlenmek zorunda kaldığı karada daha önce taslaklarını kaleme aldığı Almayers Folly romanını tamamladı. 1894'te basılan bu roman, Kongo izlenimlerine dairdi ve ana teması toplumdan izole edilmiş ve hayatlarına bir anlam kazandıramamış insanlardı.

1890'da Kongo, Zaire ve Afrika yolculuğuna çıkan Conrad, tuttuğu günlüklere sömürgeciliğe duyduğu derin nefretten söz eder. Kongo nehrinde geçen seferi, belki de en ünlü eseri olan The Heart of Darkness romanına ilham verir. Batı rasyonalizmi ve emperyalizmine yönlendirilmiş en derin eleştirilerden biri olan bu eser, yerlilere yapılan zulmün karanlığından ve her insanın içinde gizli olan kötülük yapma arzusundan bahsetmektedir. İnsan doğasını yakından inceleyerek tanıyan Conrad'ın The Heart of Darkness ile edebiyat kariyerinin doruğuna ulaştığı genel kabul görmektedir.

1896'da Jessie George'a aşık olur ve evlenirler. İki sene sonra -Conrad en başın-

dan çocuk istemediğini söylese de- ilk oğulları Borys dünyaya gelir ve İngiltere'nin güneyindeki Kent şehrine yerleşirler. Sekiz sene sonra da ikinci çocukları John doğar.

Yaptığı seyahatlerden ilham alarak yazdığı ilk romanları An Outcast of the Islands, The Nigger of the Narcissus, The Heart of Darkness ve Lord Jim 'dir. Lord of Jim'de denizcilere ait psikolojik olayları anlatır. Kahramanlık hayalleriyle yaşayan genç subay Jim, kendini kanıtlayamayıp gözden düşünce, küçük bir adada inzivaya çekilir ve kendine güvenmeyi öğrenir. Conrad'ın sonraki üç romanı yani Nostromo, Secret Agent ve Under Western Eyes ise Conrad'ın siyasi bakışını yansıtmaktadır. Bu eserlerinde Britanya sömürgeciliğini anlatırken Batı kültürüyle diğer kültürleri kıyas-

lama yoluna gider. Nostromo isimli romanındaysa hayali bir Güney Amerika devletindeki rüşvetçi kapitalist toplumu, psikolojik tasvirlerle kaleme alır.

Conrad'ın insanlığa karşı karamsarlığı romanlarında da kendini göstermektedir. Bu sebeple ilk başlarda fazla okuyucusu olmaz. Maddi açıdan zor günler geçiren Conrad'ın kaderi 1911 sonrası değişir. Önce emekli maaşı almaya hak kazanır, ardından Amerikalı bir avukat onun el yazmalarını satın almak ister ve en önemlisi altı sene önce kaleme aldığı Chance romanı 1914'te basılarak çok satar. Bir sene sonra da Victory eseri binlerce pound kazandırır ona.

Kazandığından fazla harcayan Conrad, daha az vergi vermek için yalnız başına Fransa'ya gitmeye karar ve-

rir. Burada son eseri olan Napolyon'la ilgili Suspense romanını kaleme alır. Artık çok tanınan bir yazardır.

Yıllar sonra İngiltere'ye döndüğünde rahatsızlığı iyice artmıştır ve yazmakta zorlanmaktadır. Öyle ki, o yıllarda üç yüz elli kelime yazabildiği bir günü verimli olarak değerlendirir. 3 Ağustos 1924 günü çalışma odasında sakince kitaplarını karıştırırken birden yan odadaki eşine "Burada..." diye seslendiği duyulur. Gürültü üzerine yanına gelen eşi onun cansız bedeniyle karşılaşır. Birçok eleştirmence modernizmin öncülerinden sayılan Joseph Conrad, toplumsal ve kişisel ilişkilerdeki çarpıklık ve bençilik teması üzerine kurduğu romanlarıyla güncelliğini korumaktadır.

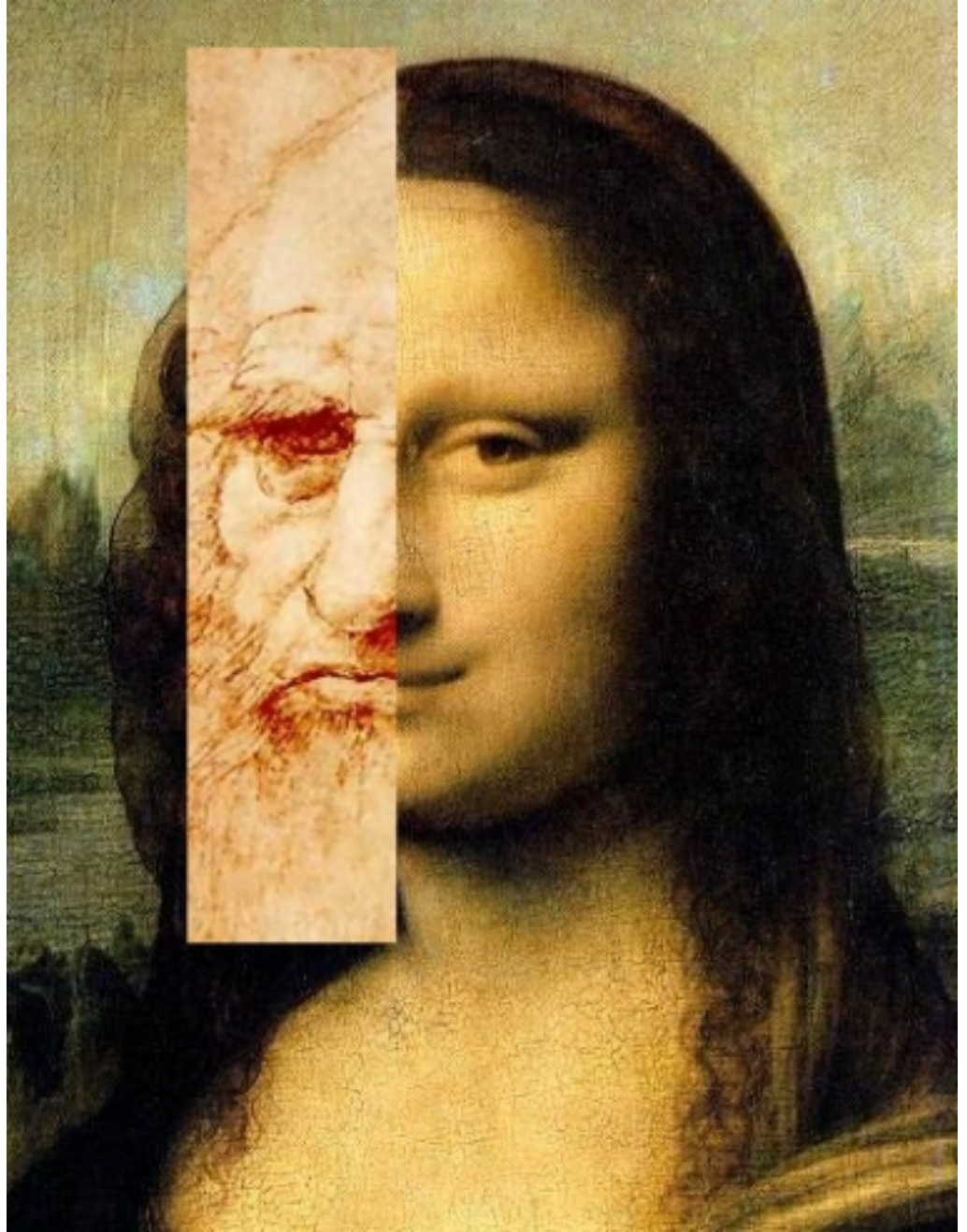

Ağustos'ta Avrupa

Pınar Dilan SÖNMEZ

Mona Lisa Tablosunun Çalınması (21 Ağustos 1911)

Gülümüyor muydu, üzgün müydü ya da hepsinden de öte ifadesizliğin ta kendisini mi sunuyordu gözler önüne? Peki ya elleri, kadının elleriyle arkasından göz kırpan fonun uyumundaki gizem neydi? Elmacık kemiğindeki gölgeler mi gülümsetiyordu onu ve bu gölgeler mi yıllarca yanıltmıştı milyonları? Bu bir kadın mıydı ya da kadın gibi resmedilmiş bir erkek mi? Belki de da Vinci'nin ta kendisiydi! Belki de o kendini bir kadın gibi düşünmüş ve o bedene bürünerek bizzat kendini resmetmişti. Tüm bu sorular bir yana bugün Louvre Müzesi'nde sergilenen bu tablo gerçek Mona Lisa mıydı yoksa 1911'de gerçekleşen olayın ardından gerçek Mona Lisa aslında kayıplara mı karışmıştı? Malum, 21 Ağustos günü Louvre Müzesi dünya tarihinin en inanılmaz hırsızlık olaylarından birine tanıklık edecek ve o dönemlerde henüz bugünkü ününe sahip olmayan Mona Lisa, İtalyan Vincenzo Peruggia tarafından çalınacaktı. Vincenzo Peruggia henüz bir ay önce işe başlamıştı; ne var ki Fransız koleksiyonlarında çok sayıda İtalyan ressam ve heykeltıraşın eserlerinin bulunduğunu fark eden Peruggia, gözünü Mona Lisa'ya dikmiş ve tablonun asıl yeri olan İtalya'ya geri götürülmesi gerektiğine karar vermişti. Nitekim kısa süre içinde müze çalışanlarının davranışlarını, müzedeki günlük rutini iyice gözlemleyerek oluşturduğu plan çerçevesinde 21 Ağustos gecesinde müzenin bir yerinde saklanarak geçirmiş, sabah erkenden tablonun olduğu odaya girerek sakince tabloyu yerinden almış ve inanılması güç bir sakinlikle müzeyi terk etmişti. Tablonun gerçekten çalındığı ancak bir gün sonra anlaşılacak ve fakat hırsız buluna-

mayacaktı. Yapılan soruşturmalardan bir sonuç çıkmamıştı. Diğer tüm müze görevlileri gibi Peruggia da sorguya çekilmiş fakat rahat tavırları ve sakinliği kimseyi kuşkulandırmamıştı. Kimileri tabloyu Amerikan bir koleksiyoncunun çaldığını kimileriyse hırsızın kesinlikle müze görevlilerinden biri olduğunu iddia ediyordu. Hatta bu dönemde Pablo Picasso da sorguya çağrılan isimler arasındaydı. Bu arada tablo ne-

redeyse dünyanın her yerinde bilinir hale gelmiş ve binlerce insan müzeye akın etmeye başlamıştı. Tablo bulunana kadar geçecek 2 yıl boyunca pek çok farklı ülkeden gelen ziyaretçi, aslında Mona Lisa'nın ardında bıraktığı boşluğu görmeye gelecekti. 27 ay sonra Peruggia'nın tabloyu Floransa'daki bir galeriye satmaya çalışması üzerine aydınlanan olayın sonunda Peruggia vatanseverliği nedeniyle minimum bir cezayla

tutuklanacak ve fakat İtalya'da bir kahraman olarak anılmaya başlanacaktı. Mona Lisa ise dünyanın en çok bilinen, karikatürlere ve akademik çalışmalara konu olan paha biçilemez tablolarından biri haline gelecekti. 16. yüzyılda resmedilmiş ve bugün ününün 100. yılını kutlayan Da Vinci'nin bu önemli eseri, Louvre Müzesi'nin de simgesidir artık.

1974 Kıbrıs Harekatı (14 Ağustos 1974)

Yunanistan'daki Cunta yönetiminin Kıbrıs adasını ilhak yönündeki girişimleri sonucunda 1960 Garanti Antlaşması'nın 4. Maddesine dayanarak Türkiye'nin gerçekleştirdiği ilk harekât ve hemen ardından gelen I. Cenevre Konferansı'ndan Türkiye önemli bir diplomatik başarıyla çıkmıştı. Bir defa adada fiilen Türk ve Rum olmak üzere iki özerk yöneti-

min varlığı belirtilmiş ve bu uluslararası belgeyle tescillenmişti. Konferansın yapıldığı 30 Temmuz günü itibarıyla her iki silahlı kuvvetlerin de ellerinde bulundurduğu bölgeleri genişletmemeleri kararı alınmış, bununla birlikte Yunan ve Kıbrıs Rum kuvvetlerince işgal edilen bütün Kıbrıs Türk bölgelerinin en kısa sürede boşaltılacağı ve buralarının BM Barış gücü tara-

findan korunacağı vurgulanmıştı. II. Cenevre Konferansı ise daha çok adanın anayasal statüsüne ilişkin konuları görüşmek için toplanacaktı. Türkiye'nin adayla ilgili ileri süreceği tez federasyon tezi olacak ve bu tez toplanacak ikinci konferansta tarafların görüşüne sunulacaktı. Teze göre oluşturulacak federasyonda merkezi devletin yetkilerinin olabildiğince sınır-

landırılması gerektiği savunuluyor ve federasyon fikrinin kesinlikle kabul ettirilmesi gerektiği üzerinde duruluyordu. Ülkenin askeri kanadıysa adadaki Türk askerlerinin dar bir alana yığıldığını ve bunun tehlikeli olduğunu ileri sürerek ikinci bir harekâtın gerekli olduğunu vurguluyordu. Nitekim Başbakan Bülent Ecevit, konferansa katılmak üzere görevlen-

dirilen Dışişleri Bakanı Turan Güneş'e üzerinde durulan konularla ilgili olarak anlaşma sağlanamadığı takdirde ikinci bir harekâtın söz konusu olduğunu bildirmişti. Bu siyasal atmosfer içinde başlayan II. Cenevre Konferansı sırasında dile getirilen "kantonal çözüm"e yönelik olarak ülkelere danışmak üzere 36 saatlik izin isteyen Yunanistan ve Rum temsilcilerine Türkiye'nin cevabı, önce bunun konferansta bulunan kişilerin tam yetkili olması sebebiyle asla kabul edilemeyeceği yönünde olmuş, arkasından gelen haberle de konferans bir anda dağılmıştı. Çünkü "Ayşe tatile çıkmış" yani II. Kıbrıs Harekâtı 14 Ağustos'ta çoktan başlamıştı. Attila Hattı olarak çizilen Lefke- Magosa hattı temel hedef olarak belirlenmiş ve Türk Silahlı Kuvvetleri 2 gün içinde bu hatta ulaştıktan sonra ateşkes ilan etmişti. Ne var ki ikinci hareket uluslararası kamuoyu tarafından büyük eleştiriye maruz kalmış ve bir "işgal" olarak değerlendirilmişti. Kaldı ki Yunanistan'da da koşullar

değişmişti ve bu değişim uluslararası kamuoyunun tepkisini önemli derecede etkilemişti. I. Harekat ve ateşkesteki başarısızlığın ardından Cunta düşmüş, Karamanlis, hükümeti kurmak üzere göreve çağırılmıştı. İşte bu değişiklik ve demokratikleşme yolunda adımlar atan yeni hükümet için uluslararası kamuoyunun ılımlı yak-

laşımı Türkiye'ye yönelik bas-kıları arttırmıştı. Nitekim 1 Kasım 1974 tarih ve 3212 sayılı alınan BM kararıyla da müdahaleye yönelik tepki ortaya konulacak, Türkiye'ye bu karara bazı çekincelerle birlikte katılacaktı. İkinci Harekat hem Türk dış politikası hem Yunanistan'la olan ilişkiler hem de doğrudan doğruya Kıbrıs konusunda kısa

ve uzun vadede yaşanacaklar çerçevesinde bir dönüm noktası olmuştu. "Komünist tehdidin" giderek azaldığı o günlerde Yunanistan tehdidi Doğu'dan, Türkiye Batı'dan algılamaya başlayacak ve Kıbrıs konusu yaşanan tüm gelişmelere rağmen hukuksal anlamda çözülememiş bir konu olarak bugüne kadar ulaşacaktı.

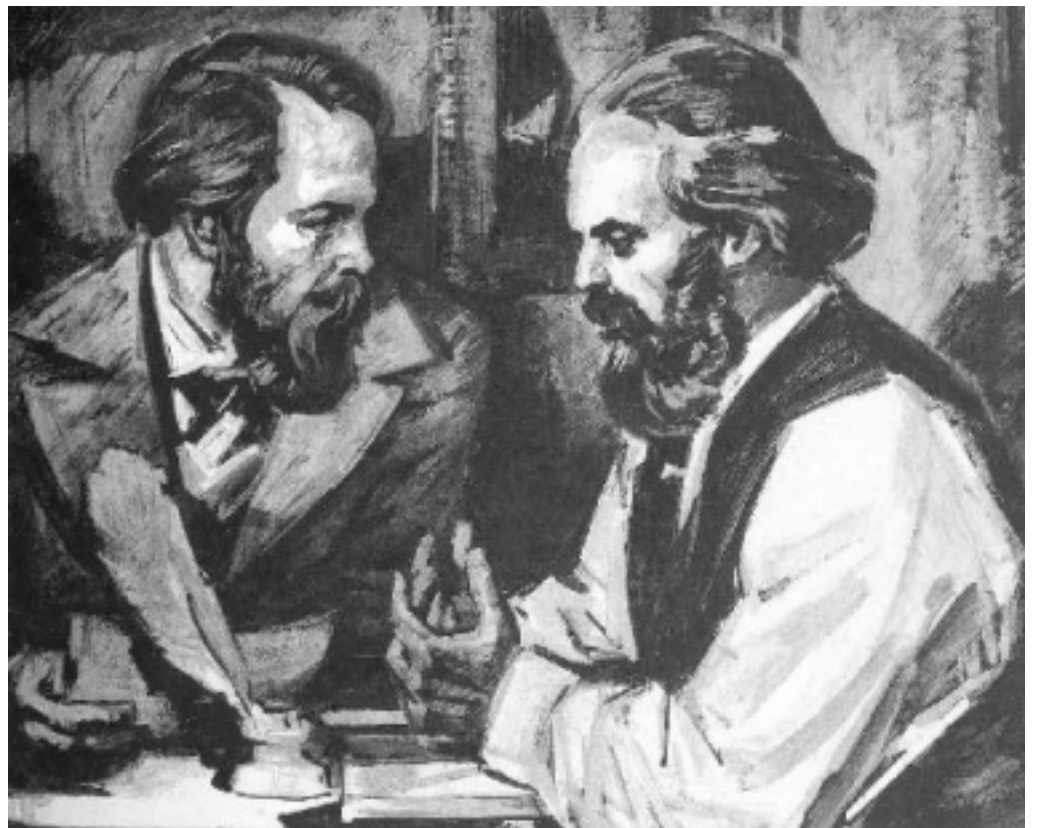
Friedrich Engels (28 Kasım 1820 - 5 Ağustos 1895)

Aniden sessiz bir ıslık çınladı kulaklarında ve büküldü boynunu. Bir çınar, gövdesinin üzerine düşmüştü. Yarım kalan satırlarına karışmış bakışları, yarım kalmış bir devrimin ta kendisiydi. Yaşamını adadığı mücadele, devrime duyduğu inanç, değişilmez dostuyla omuz omuza girdiği her savaşın heyecanı, geride bırakılmış anne babanın ve yitirilen kardeşlerin anısının gölgesinde büyüyen yüreğin kendini yeniden var edişi... 1820'de ılımlı liberal görüşlü, Prusya devletine bağlı Protestan bir ailenin oğlu olarak dünyaya gelmişti. Babası bir dokuma fabrikasının sahibi ve bir pamuk işletmesinin ortağıydı. Annesi ise kültürlü, sevecen bir kadını ve Engels annesine derin bir bağla bağlıydı. Nitekim bu bağ devrimci görüşleri nedeniyle babasıyla ters düştüğü dönemde bile belli bir süre onu ailesine yakınlaştıran en önemli şey olacak, ne var ki babasının işin başına geçmesi yönünde artan ısrarıyla ikili arasındaki çatışmalar onu ailesinden uzak durmaya itecekti. Her geçen gün şiddetlenen devrimci görüşleri, hedefleri ve onu o yapan ne varsa, bir başına kaldığı o dönemde başlayacaktı. Kansere yenik düşüşünün ardından geçen onca seneden sonra bugün onun dilinden komünizmi mi anlatmalı yoksa kadınların

toplumdaki konumuna getirdiği feminist eleştirileri mi gözler önüne sermeli? Ya da kapitalist toplum yapısına ilişkin söylemlerinden mi dem vurmali? Belki de Komünist Manifesto'dan yola çıkmalı ve bir adamın tüm hayatını düşünmeye adadığı gerçeğini akılda tutarak okumalı geride bıraktıklarını. Sonra Kapital'in o kalın kapağını açıp Marx'ı anlamalı ve Marx'ın her satırında Engels'e daha çok yaklaşmalı. Belki de bırakıp her de-

fasında anlatılan hikâyeleri onu Mary Burns'de aramalı. Bir kadının, davasına aşık bir adama aşkını ilanında dokunmalı ona ve onu kadının aldığı cevabın ardından kendini öldürüşünde bulmalı. O devrime koşarken, kadının kendi devrimini oracıkta nasıl yaptığını görebilmeli. Sonra dönüp Marx'ın yoksul ailesine bakmalı! Sadece insan olan bu liderlerin sadece insan olan yakınlarının gözlerinde değebilmeli onlara ve Engels, en yakın dostunun

yoksul ailesinin karnını doyurmak için kazandığı her kuruşu onlara gönderen yalnız bir adamın gölgesinden yansımaları. Her ışığında o yansımanın biraz daha netleşmeli ateşle bakan gözleri. 1848 Devrimi'nin ön saflarından Londra sokaklarına sürgününden çok öncelerine gitmeli! Gitmeli ki, çınarın her bir halkası özümzenebilsin ve Friedrich Engels'in yapmak istedikleri, yaptıkları bugün gerçekten anlaşılabilirsin.

Edinburgh Kitap Festivali

Aylin AYDI

Kitaplar daima en iyi dost olarak nitelendirilirler. Bunun bir sebebi de 5 duyuya da hitap etmeleri. Üstelik, insanlar arasında bir köprü görevi görerek dünyanın dört bir yanındaki insanları birbirine bağlarlar. İçinde bulunduğumuz Ağustos'ta da Edinburgh birbirlerine kitap bağıyla bağlı insanlara ev sahipliği yapıyor. Avrupa gündemini bu ay ışıgal eden önemli etkinlikler-

den biri olan "Edinburgh Kitap Festivali", uluslararası kitap festivallerinin de başını çekiyor. 13-29 Ağustos tarihleri arasındaki festival boyunca Edinburgh'un havasında beyaz sayfaların hışırtısını duymak mümkün. İlki 1983'te gerçekleştirilen festivalde yazarlarla buluşabilecek etkinlikler için sadece 30 toplantı gerçekleştirilebiliyordu. Ki o yıllarda festival iki yılda bir yapılıyordu.

1997'den itibaren festivalin kapsamı genişledi. Öyle ki festival her yıl düzenlenmesinin yanı sıra dünyanın dört bir yanından gelen 40 yazarla birlikte 800'den fazla etkinliğe sahne oluyor. Şehir de 2004'te UNESCO tarafından ilk UNESCO Edebiyat Şehri ilan edildi. Edinburgh Kitap Festivali, her geçen yıl büyüyen bir festival. Bunun en açık ispatı da artan bütçesiyle beraber ge-

çen zaman içinde yerellikten sıyrılarak uluslararası camiaya açılması. Gitgide artan bütçesiyle beraber festivalin yapısı da zenginleşmeye başladı. Nitekim Colm Toibin, Ian Rankin, Jo Nesbo, Alexander McCall Smith, Neil Gaiman, Michael Ondaatje, J.K. Rowling ve Simon Baron-Cohen gibi isimler katıldıkları panellerle festivalde ciddi katkıda bulundular.

Ana tema 'kalite'

Festivalde bu yıl ikinci kez direktörlük yapan Nick Barley, davetli yazarlar konusunda esas olarak "kalite" üzerine odaklandıklarını açıkladı. Barley, ayrıca festivaldeki çocuk bölümlerine de dikkat çekti ve bunun festivalin ana

bölümlerinden biri olduğunu söyledi. Çocuk edebiyatçısı Julia Donaldson, Çocuk Programları Konuk Seçiciliği'ni üstlendi. Barley, özellikle gençleri hedef alan yazarları seçmeye özel önem attiklerini söylüyor. Geçtiğimiz

günlerde Carnegie ödülünü kazanan Patrick Nick de bu konuk yazarlardan biri. Edinburgh Kitap Festivali, kitapseverler kadar katılan sanatçılar tarafından da takdir topluyor. Ödüllü Şair Carol Ann Duffy, festivale hayran

kaldığını, diğer festivallerin aksine bu festivalde pop gruplarının topladığı kalabalıklar yerine gerçek sanatseverlerin bulunduğunu, yani "genel bütünlüğün" anlamlı bir şekilde sağlandığını belirtiyor.

Festival ödülleri

Scottish Mortgage Investment Trust Yılın Kitap Ödülünü ise yazar Jackie Kay "Red Dust Road" kitabıyla kazandı. Bu ödül, geçmişten günümüze kadar Edinburgh Kitap Festivali'nin en özel et-

kinliklerinden biri. 30 yıl kadar önce en iyi İskoç yazarı belirlemek için konulan ödül, bugün İskoçya'nın en büyük edebiyat ödülü. Bu yıl ilk kez olmak üzere seçim sürecine okurlar da katıldı.

Okuyucu oylarının yarısından fazlasını almayı başaran Red Dust Road, yargıçların da oybirliğiyle karar vermesiyle ödülü kazandı. Kısa liste ödülündeyseniz Leila Aboulela "Lyrics Alley" ki-

tabıyla kurgu kategorisinde, Stewart Conn "The Breakfast Room" kitabıyla şiir kategorisinde, Sue Peebles ise "The Death of Lomond Friel" kitabıyla yeni kitap kategorisinde ödül kazandı.

Okuma zinciri ve ilk kitap ödülü

Festival kapsamında dikkat çeken iki etkinlik söz konusu. Bunlardan biri okuma zinciri; bir diğeri ise Newton İlk Kitap Ödülü. Okuma zinciri okuyucuların kitaptan bir cümleyi sırayla sesli okumalarıyla oluşturuluyor. Festivalde katılan 350 kitap sever, Theresa Breslin'in "Prisoner

in Alcatraz" (Alcatraz'daki Mahkum) romanıyla en uzun süren okuma zinciri rekorunu kırdı. Mulgray Twins, Joyce Holmes ve Charlie James gibi yerel yazarlar da rekor denemesinde yer alan isimlerden. Geçen yılın rekoruysa 290 kişiyle Viyana'ya ait. Newton İlk Kitap Ödülü ise

ilk kitabı yayımlanmış yazarlar ve eserlerine verilecek bir ödül. Eserin İngilizce yazılmış olması şartı aranmıyor; çeviri de olabilir. Kazananlarsa diğer edebiyat ödülleriyle aksine okuyucuların takdirine bırakılmış. Ödül için 47 aday mevcut. Bazı favori isimler şöyle: Mary Hor-

lock, Book of Lies (Yalanlar Kitabı), Juan Pablo Villalobos, Fiesta en la Madriguera (Yuvada Şenlik), David Whitehouse, Bed (Yatak) ve Neel Mukherjee, Past Continuum (Şimdiki Zamanın Hikâyesi). Newton İlk Kitap Ödülü oylamaları 7 Ekim'e kadar devam edecek.

Avrupa'nın Bayrakları

Yiğit KÖSEOĞLU

Slovenya

Rusya'nın soğuktan taşta kesmiş uçsuz bucaksız topraklarının üstünde Slav ezgilerinin ritmik adımlarıyla başlar beyaz, kırmızı ve mavinin dansı. Yavaş yavaş ilerler Avrupa'nın içlerine doğru. Bu dans, en çok da bu coğrafyada tüm coşkusuyla rüzgarda dalgalanan bayraklarda gösterir kendini. Kimilerine göre dansın son adımları Slovenya bayrağında atılır, kimilerine göre ise bu adımlar Slovenya bayrağına varmadan sonlanır...

Bugünkü Slovenya bayrağına bakıldığında görülecek ilk şey, üstten aşağıya doğru sıralanan beyaz, mavi ve kırmızı renkler ve gene aynı renklerden meydana gelen armanın tepesinde bulunan yıldızlar hariç- arma olmaktadır. Bu renklerin akla getireceği ilk düşünce de, Rusya İmparatorluğu'nun etkisiyle Avrupa'nın doğusuna yayılan Pan Slavizm'in kapladığı geniş coğrafyada bu üç rengin Slav kimliği ve devletlerin bayrakları üzerindeki etkisi. Fakat bu durum Slovenya için tamamen farklı bir süreç çizer görünmekte. Zira, Slovenya bayrağının bugünkü şeklini almasında Pan Slavizm etkisi değil, tamamen bu coğrafyada yaşanan tarihsel gelişmeler rol oynamakta. Şimdi bu tarihsel süreci açıklamaya koyulalım.

6. ve 7. yüzyıllarda Doğu'dan Avrupa'ya doğru başlayan göç hareketleriyle Slovenya'nın ilk Slav sakinleri bu bölgeye yerleşti. Ufak siyasi yapılanmalar içinde örgütlenmeye başlayan bölge Slavları, siyasi olarak bölünmüş bir yapı sergilediklerinden birkaç asır bir birliklik sağlayamadı ve genelde büyük devletlerin hükümraniği altında yaşamlarını sürdürdü. İşte bu büyük devletlerden ilki Kutsal Roma İmparatorluğu'ydü. 9. yüzyılın başlarında bugünkü Slovenya topraklarında kurulan Carniola uçbeyliği ise, Kutsal Roma İmparatorluğu'nun hükümraniği altına giren ilk ve en büyük siyasi Slav yapılanması olarak karşımıza çıkmakta. Beylik, 1364'te Carniola Düklüğüne (1364-1918) dönüşecek ve Slovenya bayrağının asıl tarihi de bundan sonra başlayacaktır. Hemen üstte belirtildiği gibi, Slovenya bayrağının atası Carniola Düklüğü'nün ar-

masıdır. Bu armayı ele aldığı-mızda armanın gümüş bir zemin üzerinde, mavi bir kartalın kanatları arasında yer alan sarı-kırmızı damalı bir şerit ve armanın üzerindeki taçtan oluştuğunu gözlemlemektediriz.

Carniola Düklüğü'nün arması

Şunu hemen belirtmek gerek: Sarı-kırmızı damalı şerit ve kartalın kafasındaki taç, 1463'te İmparator III. Frederick (1415-1493) tarafından konulmuştur. 1836'ya gelindiğindeyse Avusturya İmparatoru I. Ferdinand (1793-1875) tarafından arma aslına uygun hale getirilmiştir. Yani armanın üzerindeki taç ve şeritteki altın damalar çıkarılmış, şerit kırmızı ve beyaz damalardan oluşacak şekilde değiştirilmiştir. Çünkü bu armanın temelinde iki arma bulunmaktadır. Bunlardan ilki mavi rengin geldiği Andech Kontluğu (1100-1180) arması iken, ikincisi damalı şeridin devşirildiği Sponheim Hanedanlığı (1044-1806) armasıdır.

Andech Kontluğu'nun ve Sponheim Hanedanlığı'nın armaları

Bu iki siyasi birim Carniola Düklüğü altında bulunan en önemli ve en geniş topraklara sahip alt birimler olduğundan, düklüğü'nün armasının bu armaların renklerinin birleştirilmesiyle ortaya çıktığı söylenebilir.

1848'e kadar Slovenya topraklarının üzerinde dalgalanan bu arma, bu tarihten sonra Avrupa'nın çoğunu saran 1848 Devrimleri ve Habsburg Hanedanlığı'nın etkisiyle kullanılmaz oldu. Onun yerine, bugünkü Slovenya bayrağına çok yakın olan - bugünkü bayraktaki arma dışında- üstten aşağıya doğru beyaz, mavi ve kırmızı renklerden oluşan bayrak

doğdu. Kimi tarihçilere göre bayraktaki beyaz Habsburg Hanedanlığı'ndan, kırmızı ve mavi ise Carniola Düklüğü'nün armasından gelmekteyken, bayrağın tüm renklerinin Carniola Düklüğü'nün armasından geldiğini düşünenler de var. Bayrağın ortaya çıktığı yıl ve tarihsel bağlantılar göz önüne alınırsa, ikinci yorum daha akla yakın gözükmemekte.

1848'de ortaya çıkan bayrak

Bu bayrak Avrupa'daki sınırları etkileyen en önemli gelişme olan I. Dünya Savaşı sonrasında da değişmeden kaldı. Aslında ortada siyasi bir değişiklik söz konusuydu. Çünkü Carniola Düklüğü tarih sahnesinden inmiş, bu topraklarda 1918'de -daha sonradan adı Yugoslavya Sosyalist Federal Cumhuriyeti olacak- Sırp-Hırvat-Sloven Krallığı (1918-1929) kurulmuştu. Ama bu siyasi yapılanmanın bayrağı da üstten aşağıya doğru beyaz, mavi ve kırmızı renklerden olduğundan bayrakta bir değişiklik yaşanmamıştı ve bundan sonraki tarihlerde de bayrak üzerinde yer alan armalar dışında bayrak zemininde hiç bir değişiklik yaşanmayacaktı.

Şimdi bayrağın üzerinde zaman içerisinde birbirlerinin yeri alan üç armaya bir göz atalım. Carniola Düklüğü'nün armasıyla büyük benzerlik göstermekte ilk arma, Nazi işgali sırasında ortaya çıktı ve Sloven faşistler tarafından bayrağa eklendi.

1941-1945 yıllarında kullanılan bayrak

İkinci arma daha tanıdık. 1945'te Yugoslavya Sosyalist Federal Cumhuriyeti'nin bir parçası olan Sosyalist Slovenya Cumhuriyeti'nin (1945-1991) kullandığı sosyalizmin simgesi kızıl yıldız.

Sosyalist Slovenya Cumhuriyeti'nin bayrağı

Bayrağa eklenen üçünü ve son armayla bayrak bugünkü son halini almış oldu. Bu armaya bakıldığında bir dağ, dağın üzerinde üçgen şekilde sıralanmış üç yıldız ve dalgalar göze çarpmaktadır. Bu sembollerin anlamına gelecek olursak, dağ Slovenya'nın en yüksek noktası olan Triglav Dağı'nı, üç yıldız 14. ve 15. yüzyıllarda bölgede önemli bir kontluk olan ve kendi armasında da bu üç yıldız bulunan Celje Kontluğu'nu, dalgalar ise Adriyatik Denizi'ni ve coğrafyadaki akarsuları temsil etmekte.

Celje Kontluğu'nun arması

Slovenya Bayrağı

Avrupa Birliği Sertifika Programları

ATAUM; Avrupa Birliği konularına yönelik olarak 1987'den bu yana sertifika programları düzenlemektedir.

Sertifika programları, bir akademik yıl içerisinde iki ayrı dönemde gerçekleştirilmekte, her bir dönem ise yaklaşık 3 aylık (~100 saat) bir zaman dilimini kapsamaktadır.

Sertifika programlarına kurumsal başvuruların yanı sıra bireysel başvurular da yapılabilir. Sertifika programlarımız her öğretim döneminde kamu sektöründe çalışanların bağlı oldukları birim ve kuruluşlara Başbakanlık Avrupa Birliği Genel Sekreterliđi Eğitim ve Kurumsal Yapılanma Başkanlığı tarafından resmen bildirilir ve ilgili kurumlar başvurularını ATAUM'a yapar. Kamu sektörü dışında olan üniversite mezunları da doğrudan ATAUM'a başvurabilir.

ATAUM
Ankara Üniversitesi
Avrupa Toplulukları
Araştırma ve Uygulama Merkezi

Başvuru ve Bilgi İçin

ATAUM Öğrenci İşleri
Dahili: 2614 - 2615

www.ataum.ankara.edu.tr

ataum@education.ankara.edu.tr

+90(312)362 07 62 - 362 07 80 faks:+90(312)320 50 61

Ankara Üniversitesi Cebeci Kampüsü - ANKARA

ATAUM'un yürüttüğü eğitim programları temel ve uzmanlık eğitimi kursları olarak gerçekleştirilmektedir. AB Temel Eğitim Programı'nda genel olarak AB'nin oluşum süreci, kurumsal yapısı, işleyişi, politikaları, Türkiye-AB ilişkileri ve AB'deki son gelişmelerle ilgili olarak temel bilgiler verilmektedir.

Uzmanlık programı daha özel konuları içerir:

- Uluslararası İlişkiler
 - AB (Politikalar)
 - AT Hukuku
 - Sosyal Politika
 - Ortak Tarım Politikası
 - Sanayi Politikaları
 - Müzakere Teknikleri - Kültürlerarası İletişim Teknikleri (British Council işbirliği ile)
- Ayrıca kurum ve kuruluşların istekleri ve önerileri doğrultusunda AB ile ilgili çeşitli konularda özel eğitim programları açılmaktadır.

Avrupa
Gündemi...

ATAUM
e-bülten